

ISSN 1899-2064

Dialogi Biblioteczne

**BIULETYN PEDAGOGICZNEJ BIBLIOTEKI WOJEWÓDZKIEJ
IM. JÓZEFA LOMPY W KATOWICACH**

2011, nr 1(7)

Śląskie.
Pozytywna energia

Adres redakcji: Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. J. Lompy
ul. kard. S. Wyszyńskiego 7
40-132 Katowice
tel. (32) 258-38-38
e-mail: dialogi.biblioteczne@pbw.katowice.pl
Internet: www.pbw.katowice.pl

Wydawca: Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
im. J. Lompy w Katowicach

Zespół redakcyjny: Anna Marcol – redaktor naczelny;
Urszula Jankowska – zastępca redaktora naczelnego;
Anna Musiał – redaktor techniczny;
Barbara Michałek – korekta

SPIS TREŚCI

OD REDAKCJI	4
Z ŻYCIA BIBLIOTEKI	
Katarzyna Drogoś, Ewa Piątek <i>Konkurs plastyczny „Kopciuszek, Pinokio... a może koszmarny Karolek? Mój ulubiony bohater literacki”</i>	5
Dominika Bokisz, Anna Monsior, Katarzyna Lis, Joanna Zganiacz <i>Międzyszkolny konkurs dla klas II i III szkół podstawowych województwa śląskiego „Baśnie z czterech stron świata”</i>	7
Katarzyna Czapla-Durska, Anna Musiał <i>Dzień Bezpiecznego Internetu w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach</i>	9
Z BIBLIOTEKARSKIEJ PÓŁKI	
Barbara Czechowicz <i>Najstarsze czasopisma w Czytelni Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. J. Lompy w Katowicach. Cz. 1</i>	11
Monika Kulik <i>„Ziemia obiecana” bibliofila. O Muzeum Papieru i Druku w Łodzi</i>	19
Z PRAKTYKI NAUCZYCIELA I BIBLIOTEKARZA	
Julia Kokot <i>Praca metodą projektu jako czynnik motywujący uczniów</i>	24
Lucyna Jableka <i>Biblioteki a Internet. Wykorzystanie sieci w kontaktach z czytelnikami i promocji bibliotek</i>	26
Czesław Miłosz – <i>interpretacje twórczości i jej wykorzystanie w edukacji. Zestawienie bibliograficzne w wyborze za lata 1991-2011, opracowane na podstawie zbiorów Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. J. Lompy w Katowicach</i> (oprac. Katarzyna Herich)	30
<i>Inauguracja i zakończenie roku szkolnego (scenariusze imprez szkolnych). Zestawienie bibliograficzne (w wyborze)</i> (oprac. Agnieszka Stachów-Kielc)	38
REGIONALIA	
Jolanta Marcol <i>Regionalne czwartki w bibliotece</i>	41
Z RELACJI UCZESTNIKA	
Anna Marcol <i>Bezpłatne programy komputerowe i aplikacje wspomagające pracę nauczyciela bibliotekarza. Relacja ze szkoleń zorganizowanych przez Sekcję Bibliotek Pedagogicznych i Szkolnych przy Zarządzie Głównym SBP</i>	43
Barbara Czechowicz <i>Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej. Funkcje i wyzwania w XXI wieku</i>	46
Magdalena Borowska <i>„Głośno o książkach” – happening Miejskiej Biblioteki Publicznej w Katowicach</i>	49
BIBLIOTEKA POLECA	
Katarzyna Czapla-Durska <i>Nie myśl, że książki znikną</i> (recenzja)	50

OD REDAKCJI

Drodzy Czytelnicy!

Zapraszamy Państwa do lektury czerwcowego numeru „Dialogów Bibliotecznych” – półrocznika Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach. Jego powstawanie zbiegło się m.in. z obchodami Roku Czesława Miłosza, Dnia Bezpiecznego Internetu oraz świąt promujących biblioteki i czytelnictwo, którym poświęciliśmy wybrane relacje i materiały. Inspirację stanowił dla nas także Rok Odkrywania Talentów 2010/2011. Nauczyciele bibliotekarze organizowali w tym czasie konkursy, których celem było rozbudzanie zainteresowań literackich i plastycznych oraz rozwijanie wrażliwości estetycznej i wyobraźni twórczej wśród uczniów i przedszkolaków. Sprawozdania z tych wydarzeń można znaleźć w dziale Z ŻYCIA BIBLIOTEKI.

Na uwagę zasługują ponadto artykuły poświęcone najstarszym czasopismom w Czytelni PBW oraz działalności Muzeum Papieru i Druku w Łodzi, teksty nawiązujące do praktyki nauczycielskiej i bibliotekarskiej, jak również zestawienia bibliograficzne, relacje z imprez bibliotecznych, szkoleń i konferencji. Ich autorami są zarówno nauczyciele bibliotekarze biblioteki pedagogicznej, jak i bibliotekarze z innych katowickich bibliotek, których zachęcamy do dalszej współpracy.

Redakcja**INFORMACJE DLA AUTORÓW**

Redakcja przyjmuje do druku materiały o treści popularnonaukowej, związane z pracą dydaktyczną nauczycieli bibliotekarzy, które są wynikiem oryginalnej twórczości, nie naruszają praw osób trzecich i nie zostały wcześniej opublikowane lub skierowane do druku.

Objętość tekstu do 4 stron maszynopisu A5, czcionka Times New Roman 10 pkt., odstęp 1 pkt. Do tekstu Autor powinien dołączyć krótką notatkę o sobie, adres do korespondencji, adres e-mail.

Zastrzegamy sobie prawo do skracania i redagowania tekstów. Nie zamówionych materiałów Redakcja nie zwraca.

Poglądy zawarte w artykułach są osobistymi przekonaniem Autorów i nie zawsze pokrywają się z opiniami Redakcji.

Z ŻYCIA BIBLIOTEKI

Katarzyna Drogoś, Ewa Piątek*Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach***KONKURS PLASTYCZNY KOPCIUSZEK, PINOKIO... A MOŻE KOSZMARNY KAROLEK?
MÓJ ULUBIONY BOHATER LITERACKI**

W marcu 2011 r. Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach ogłosiła konkurs plastyczny dla dzieci przedszkoli i szkół podstawowych pod hasłem *Kopciuszek, Pinokio... a może Koszmarny Karolek? Mój ulubiony bohater literacki*. Inspiracją do jego zorganizowania było ogłoszenie przez Ministerstwo Edukacji Narodowej roku 2011 – Rokiem Odkrywania Talentów. Celem konkursu, oprócz promowania dziecięcej twórczości plastycznej, było rozbudzanie zainteresowań literackich i plastycznych, rozwijanie wrażliwości estetycznej i wyobraźni twórczej oraz wzbogacanie warsztatu plastycznego. W konkursie udział wzięły dzieci przedszkoli (grupa „0”) i szkół podstawowych (klasy 1-3). Organizatorzy otrzymali 82 prace z placówek Katowic, Chorzowa, Mikołowa i Bytomia. Dla młodszych dzieci niezmiennie interesujące okazały się postaci klasyki literatury: Kopciuszek i Królewna Śnieżka. Dzieci starsze wciąż cenią Calineczkę, Kubusia Puchatka, ale podobają im się także bohaterowie współczesnej literatury dziecięcej: Koszmarny Karolek, Olivier Moon czy Harry Potter. Młodzi artyści, przedstawiając swoich ulubieńców, wykazali się dużą inwencją, dlatego też jury oceniające prace miało sporo problemów z wyborem tych najciekawszych. Oceniano je w dwóch kategoriach: dzieci z grup „0” i klas pierwszych oraz uczniowie klas drugich i trzecich. W młodszej grupie wiekowej bezkonkurencyjny okazał się Pinokio wykonany z zapalek, w grupie starszej – kot Filemon – zrobiony z wełny i sporej ilości innych dodatków: kryształków, korka, przypraw. Oprócz 8 nagród głównych przyznano 15 wyróżnień.

Laureaci konkursu wraz z opiekunami spotkali się w budynku Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach w dniu 10 maja 2011 r. na uroczystości wręczenia nagród. Dyrektor biblioteki – pani Maria Grabowska wręczyła nagrody dzieciom, a opiekunkom – podziękowania. Nagrody książkowe dla dzieci ufundowały wydawnictwa STENTOR i Zakamarki. Po małym poczęstunku wszyscy udali się do Centrum Sztuki Filmowej na zajęcia warsztatowe *Teatr cieni*. Dzieci aktywnie uczestniczyły w tworzeniu nowych wersji znanych bajek i przedstawiały je przy pomocy cieni własnego ciała oraz specjalnych rekwizytów. Na koniec każde dziecko otrzymało portret cieniowy wykonany przez osobę prowadzącą warsztaty. Ekspozycję prac nagrodzonych i wyróżnionych można było podziwiać od 10 do 31 maja w gablotach wystawienniczych w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej. W okresie wakacyjnym będzie je można oglądać w Centrum Sztuki Filmowej.

Prace Dominiki Gęsior i Łucji Prygan, wyróżnione w konkursie.

Fot. K. Drogoś

Zajęcia warsztatowe *Teatr cieni* w Centrum Sztuki Filmowej w Katowicach.

Fot. K. Drogoś

Mgr Katarzyna Drogoś – nauczyciel bibliotekarz,
kierownik Wydziału Opracowania Zbiorów PBW w Katowicach.

Mgr Ewa Piątek – nauczyciel bibliotekarz,
Wydział Opracowania Zbiorów PBW w Katowicach.

Dominika Bokisz, Anna Monsior, Katarzyna Lis, Joanna Zganiacz

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

MIĘDZYSZKOLNY KONKURS DLA KLAS II i III SZKÓŁ PODSTAWOWYCH WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO BAŚNIE Z CZTERECH STRON ŚWIATA

12 maja 2011 roku w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach odbył się konkurs wiedzy o baśniach, zorganizowany z okazji Tygodnia Bibliotek. Celem konkursu było: zdobywanie i upowszechnianie wiedzy związanej z baśniami z różnych stron świata, zapoznanie uczniów z sylwetkami twórców baśni, rozwijanie umiejętności odbioru dzieł literackich, zrozumienie przesłań płynących z baśni, wzbudzanie zainteresowań czytelniczych wśród dzieci, pobudzanie i rozwijanie wyobraźni i uczuć dziecka oraz rozwijanie wrażliwości estetycznej.

W konkursie wzięły udział cztery szkoły z terenu Katowic: Szkoła Podstawowa nr 1 im. Józefa Piłsudskiego, Szkoła Podstawowa nr 10 im. Marii Curie-Skłodowskiej, Szkoła Podstawowa nr 42 im. Józefy Kantorówny oraz Szkoła Podstawowa nr 62. Uczniowie pracowali w zespołach trzyosobowych. Zadaniem zespołów było między innymi: rozwiązywanie testu wiedzy o baśniach oraz zagadek dotyczących życia autorów, rozpoznawanie tytułów bajek i dobranoczek na podstawie odtwarzanych fragmentów melodii. Uczniowie musieli wykazać się spostrzegawczością, refleksem oraz bogatą wyobraźnią podczas rozwiązywania następujących zadań: kalambury, puzzle, zakodowane wiadomości (symbolom przypisano odpowiednie litery, zadaniem uczestników było „odkodowanie” ukrytych w symbolach wyrazów), skojarzenia (dopasowanie tytułu baśni lub bajki do przedstawionego na obrazku przedmiotu), krzyżówka. Dzieci wykazywały duży zapał i zaangażowanie w rozwiązywaniu poszczególnych zadań.

W konkursie wyłoniono trzy najlepsze drużyny, które otrzymały nagrody książkowe, audiobooki oraz słodyczne, pozostałym zespołom wręczono nagrody pocieszenia (kolorowanki i słodyczne). Ponadto każdy uczestnik otrzymał dyplom, nauczycielom wręczono podziękowania za pracę włożoną w przygotowanie uczniów do konkursu.

Książki oraz audiobooki zostały ufundowane przez sponsorów – wydawnictwa: Kurza Stopka, Media Rodzina, Zakamarki, Prószyński i S-ka oraz Księgarnie MATRAS. Słodki poczęstunek ufundowały organizatorki konkursu.

***Mgr Dominika Bokisz, mgr Anna Monsior, mgr Joanna Zganiacz**
– nauczyciele bibliotekarze, Wypożyczalnia PBW w Katowicach.*

***Mgr Katarzyna Lis** – nauczyciel bibliotekarz,
kierownik Wydziału Gromadzenia Zbiorów PBW w Katowicach.*

Laureatki I miejsca: uczennice Szkoły Podstawowej nr 62 w Katowicach.

Fot. J. Zganiacz

Organizatorki konkursu.

Fot. K. Szczęsny

Katarzyna Czapla-Durska, Anna Musiał

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

DZIEŃ BEZPIECZNEGO INTERNETU W PEDAGOGICZNEJ BIBLIOTECE WOJEWÓDZKIEJ IM. JÓZEFA LOMPY W KATOWICACH

Dzień Bezpiecznego Internetu ma na celu rozpowszechnianie i inicjowanie działań na rzecz bezpiecznego dostępu dzieci i młodzieży do zasobów internetowych. Z inicjatywy Komisji Europejskiej dzień ten obchodzony jest od 2004 roku. W Polsce organizowany jest przez Fundację „Dzieci Niczyje” oraz Naukową i Akademicką Sieć Komputerową (NASK) od 2005 roku. W tym roku Dzień Bezpiecznego Internetu obchodzony był na całym świecie 8 lutego pod hasłem – *Internet to więcej niż zabawa. To Twoje życie.*

Najważniejszym założeniem DBI jest inspirowanie lokalnych działań, w ramach których dzieci, młodzież oraz nauczyciele zaangażowani są w projekty poświęcone bezpieczeństwu w sieci. Z tej okazji organizowane są w całej Polsce zajęcia edukacyjne, kampanie informacyjne, konkursy i inne akcje, które trwają przez cały luty.

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach już po raz drugi uczestniczyła w tym projekcie.

W Internetowym Centrum Informacji Multimedialnej PBW w Katowicach w dniach od 7 do 28 lutego 2011 roku odbywały się zajęcia edukacyjne dla uczniów klas IV-VI szkół podstawowych na temat: *Zagrożenia w sieci Internet*. Łącznie przeprowadzonych zostało 21 lekcji, których głównym tematem było bezpieczeństwo w sieci.

Informacje na temat zajęć zostały rozesłane za pomocą poczty elektronicznej do szkół, następnie opracowano ich program, konspekty oraz harmonogram spotkań. W zajęciach warsztatowych z wykorzystaniem interaktywnej prezentacji multimedialnej dostępnej na stronie: <http://www.partnerstwodlaprzyszlosci.edu.pl/bezpieczenstwo/md/bezpieczenstwo/html/oppilaille.htm> uczestniczyli uczniowie z następujących pięciu szkół podstawowych z Katowic:

1. Szkoły Podstawowej nr 2 im. Jana III Sobieskiego,
2. Szkoły Podstawowej nr 42 im. Józefy Kantorówny,
3. Szkoły Podstawowej nr 5 im. Leona Kruczkowskiego,
4. Szkoły Podstawowej nr 1 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego,
5. Szkoły Podstawowej nr 22 im. Juliusza Słowackiego.

Dzieci wzięły również udział w zajęciach na temat: *Historia książki*, zorganizowanych przez Wydział Informacji Bibliograficznej oraz Wydział Instruktażowo-Metodyczny Edukacji Regionalnej.

Zorganizowano także zajęcia dla przedszkolaków z Miejskiego Przedszkola nr 52 w Katowicach. Dla najmłodszych użytkowników przygotowano warsztaty na temat: *Jestem bezpieczny*.

Prowadzone zajęcia w dużej mierze oparte są na pracy własnej uczniów. Poruszamy kwestie dotyczące zachowania dzieci w obliczu nękania, zastraszania czy przemocy werbalnej – zjawisk, które najczęściej bywają anonimowe. Z naszych

obserwacji wynika, iż część dzieci doświadczyła tego typu sytuacji. Podczas zajęć kładziemy nacisk na porady i rozwiązania praktyczne. Wskazujemy również, w jaki sposób ograniczyć dostęp do niepożądanych treści. Staramy się między innymi zwrócić uwagę na problem nieświadomego upubliczniania danych osobowych i możliwe konsekwencje tego zjawiska.

Nie sposób zatrzymać postępu cywilizacji, dla młodych ludzi Internet stanowi naturalny element otaczającego ich świata. Ponieważ skala omawianego problemu rozszerza się bardzo dynamicznie obejmując coraz młodszych użytkowników sieci, bardzo ważne jest wprowadzenie tego typu zajęć w zakres współczesnej edukacji.

***Mgr Katarzyna Czapla-Durska** – nauczyciel bibliotekarz,
kierownik Wypożyczalni PBW w Katowicach.*

***Mgr Anna Musiał** – nauczyciel bibliotekarz,
opiekun Internetowego Centrum Informacji Multimedialnej PBW w Katowicach.*

Z BIBLIOTEKARSKIEJ PÓŁKI

Barbara Czechowicz*Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach***NAJSTARSZE CZASOPISMA W CZYTELNI PEDAGOGICZNEJ BIBLIOTEKI
WOJEWÓDZKIEJ IM J. LOMPY W KATOWICACH**

Cz. 1

W ciągu wieloletniej pracy związanej z katalogowaniem bieżącym i retrospektywnym czasopism w Czytelni Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. J. Lompy w Katowicach, w tym od 2000 roku w systemie komputerowym, przez moje ręce przeszło wiele polskich periodyków zarówno współczesnych, jak i pism zabytkowych, sprzed wielu, wielu lat. Te ostatnie, można by rzec – czasopisma sprzed wieków – trafiały do biblioteki najczęściej drogą darów dubletów z innych polskich bibliotek, a także od osób prywatnych. Niektóre w ilości kilku roczników czy numerów, a niektóre w jednym lub dwóch zeszytach, ale z datami dni wielkich wydarzeń.

Oczywiście, zgodnie z profilem Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Katowicach, największą grupę stanowią czasopisma pedagogiczne. Ale jest też sporo czasopism społeczno-kulturalnych, literackich, naukowych, religijnych, prasy „kobiecej”, pism etnograficznych, prasy emigracyjnej z czasów II wojny światowej i późniejszych oraz pism tzw. „drugiego obiegu” z okresu początków „Solidarności” w Polsce. Wszystkie zasługują na uwagę – są interesującym źródłem historycznym, relacjonują wydarzenia w Polsce i na świecie z tamtych dni. Nie sposób w krótkim artykule opisać wszystkie. Wybrałam kilka najstarszych, związanych z różnymi ramami czasowymi, różnymi środowiskami, poglądami, funkcjami. Pokrótkę przybliżę ich losy. Niech będzie to zachętą do sięgania po nie, choć papier pożółkły, ale jakże bogaty w treść.

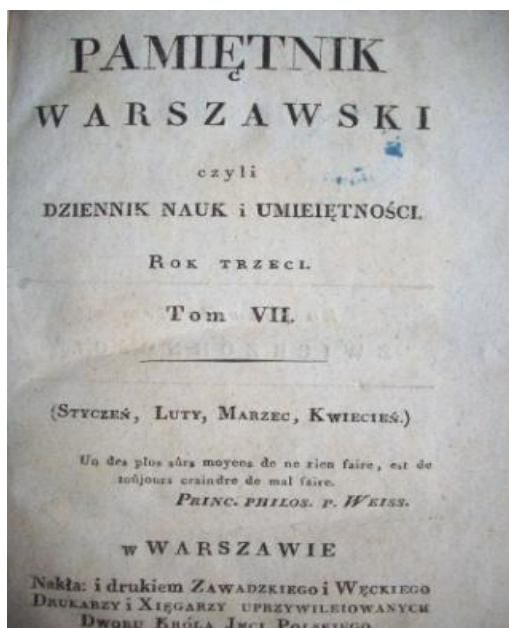
W pierwszej kolejności chciałabym przybliżyć czasopismo o tytule *Pamiętnik Warszawski, czyli Dziennik Nauk i Umiejętności* – najstarsze zarejestrowane w katalogach Czytelni czasopismo. W zbiorach Czytelni PBW posiadamy tom siódmy rocznika trzeciego, tj. z 1817, obejmujący miesiące od stycznia do kwietnia. Jest to miesięcznik naukowo-literacki, który ukazywał się w latach 1815-1823 w Warszawie okresie Królestwa Polskiego Kongresowego, redagowany przez Feliksa Bentkowskiego do roku 1821, a od przełomu 1822 na 1823 przez Kazimierza Brodzińskiego, Fryderyka Skarbka i Józefa Karola Skrodzkiego, wydawany i drukowany przez Zawadzkiego i Węckiego Drukarzy i Xięgarzy Uprzywilejowanych Dworu Króla Jmci Polskiego.

Czasopismo związane było ze środowiskiem Towarzystwa Przyjaciół Nauk i Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych (organ Komisji Edukacji Narodowej ds. programów i podręczników, właściwie ministerstwo oświaty). W początkowym okresie czasopismo kontynuowało tradycje oświeceniowe, z czasem ulegało wpływom preromantycznym, ukazując zainteresowanie nowymi prądami, literaturą niemiecką

i twórczością Fryderyka Schillera, wielkiego przyjaciela Goethego, publikując wiele przekładów jego utworów. Dzięki wysokiemu poziomowi odgrywało ważną rolę w życiu umysłowym Królestwa Polskiego [1].

W tomie 7 *Pamiętnika* odnajdujemy teksty i doniesienia z różnych dziedzin: historii literatury, poezji, moralności (tj. etyki), historii, prawa, ekonomii, chemii, historii naturalnej, nauk lekarskich, oraz „rzeczy rozmaite”, jak np. *Świstek krytyczny, zawierający Nowy Rok, podróż, cuda kraiove i rachunek z dwoma possessorami*, opisujący m.in. korzyści ze sprzedaży pewnego majątku dobrym gospodarzom. W dziale historii naturalnej zamieszczono interesujące sprawozdanie z dziedziny chemii pt. *List P. Edwarda Daniela Clarke, profesora mineralogii w Uniwersytecie Kambrydzkim, do Redaktora Dziennika Instytucji Królewskiej, zawierający doniesienie niektórych doświadczeń czynionych z rurką probierczą P. Newman, paląc mocno zagęszczoną mieszaninę pierwiastków składających wodę w stanie powietrznym (z ryciną)*, opisujące badanie właściwości gazów otrzymywanych z rozkładu wody, ustalanie temperatur topnienia i spalania metali i niemetalu, a nawet (cyt.) „gorenie diamentu”, tj. uzyskiwanie rozmaitych odmian diamentu podczas poddawania go oddziaływaniu wysokich temperatur. Artykuły w czasopiśmie są przemieszane tematycznie, brak jest rozgraniczenia działów, na co wskazywałby spis treści, jednak numeracja stron w spisie ułatwia odnajdywanie tekstów. Całość tomu w twardej oprawie, szyta, łącznie 568 stron.

Fotokopia strony tytułowej *Pamiętnika Warszawskiego*.

Fot. B. Czechowicz

Kolejnym czasopismem, które chciałabym zaprezentować, jest *Czas: dodatek miesięczny*. W Czytelni PBW odnajdziemy zeszyty 16, 17 i 21 rocznika drugiego, tj. z 1857 roku. Jest to dodatek do informacyjno-społeczno-polityczno-literackiego dziennika *Czas*, wydawanego w latach 1848-1934 w Krakowie, a w latach 1935-1939 w Warszawie, założonego przez grupę doświadczonych publicystów i dziennikarzy: Pawła Popiela, Henryka Wodzickiego, Leona Rzewuskiego, Wincentego Kirchmay-

era i Adama Potockiego. *Czas* był informacyjno-gospodarczym organem konserwatystów krakowskich, tzw. „stańczyków”, redagowanym m.in. przez Pawła Popiela, później Rudolfa Starzewskiego, a następnie Antoniego Beaupré. Ważną rolę odgrywał Stanisław Estreicher, autor codziennych artykułów wstępnych. Stale pisali w *Czasie*: Tadeusz Sinko – redaktor działu teatralnego, Władysław Ludwik Anczyc – odpowiedzialny za dział muzyczny, Franciszek Antoni Potocki oraz Jan Paweł Dąbrowski [2]. Od grudnia 1863 do marca 1864 pismo było zawieszona, wydawana była w zastępstwie *Chwila: dziennik polityczny, literacki i społeczny*, redagowana przez Ksawerego Masłowskiego. Od grudnia 1913 do końca 1914 roku, w okresie bezrobocia, wychodzi pismo wspólne *Chwila: Czas – Głos Narodu – Nowa Reforma – Nowiny: wydanie wspólne* pod redakcją Rudolfa Osmana. Pismo *Czas* miało dodatki:

- *Czas: dodatek miesięczny* (1856-1860),
- *Dodatek do Czasu Poświęcony Przemysłowi, Rolnictwu i Technologii Gospodarskiej* (1850),
- *Dodatek Literacki do Czasu* (1849-1850),
- *Czas: dodatek poranny, zawierający wiadomości i odcinek powieściowy* (1896-1897),
- *Dodatek Prawniczy* (1850) [3].

Czas: dodatek miesięczny ukazał się łącznie w ilości 20 tomów (rocznie 4 tomy). Był to pierwszy miesięcznik literacki w Galicji, redagowany przez Lucjana Siemieńskiego, a redaktorem odpowiedzialnym był Antoni Kłobukowski. Zamieszczano w nim przegląd wydawniczy, portrety literatów, fragmenty przekładów, utwory autorów współczesnych, wspomnienia [4]. W każdym numerze dodawana była *Gazetka Literacka*, zawierająca przegląd nowych wydawnictw.

W majowym zeszycie z 1857 r. zapoznać się możemy z opisem *Ignacego Domejki* [!] *czteromiesięcznej podróży do Chili w roku 1838*. Jest to właściwie część druga (pierwszej, niestety, nie mamy w zbiorach) dziennika, opisująca podróż lądową przez równiny Pampas i Kordyliery, który podróżnik przesłał Adamowi Mickiewiczowi. Poza ciekawymi opisami przemierzanych krain Ignacy Domejko zamieścił bardzo dokładne rozliczenie całkowitych kosztów podróży z Paryża do Coquimbo w Chile z przeliczeniem na polskie złote. Opisy z dziennika są uzupełnione wyjątkami z później odnalezionej dalszej korespondencji Domejki w zbiorach pozostałych po Mickiewicz.

Kolejnym zabytkowym czasopiśmie w zbiorach Czytelni PBW w Katowicach jest *Biblioteka Warszawska: pismo poświęcone naukom, sztukom i przemysłowi*, tomy 1-4 z roku 1859, obejmujące miesiące od stycznia do grudnia, pod redakcją Kazimierza Władysława Wójcickiego. Jest to miesięcznik naukowo-literacki, wydawany w okresie 1841-1914 w Warszawie, w postaci 4 tomów rocznie, każdy obejmujący 3 zeszyty. Założycielami byli: Leon Łubiński, Albert i Leon Potoccy, Michał Baliński, Wincenty Majewski, Aleksander i Adolf Kurtzowie. Do kolegium redakcyjnego należeli też: August Cieszkowski, Franciszek Gąsiorowski, Antoni Waga i Feliks Zieliński [5]. Pierwszym redaktorem był Antoni Józef Szabrański, publicysta, krytyk literacki i teatralny, z wykształcenia prawnik, który pracując w sądownictwie równocześnie zajmował się działalnością literacką. Publikował głównie utwory po-

etyckie. W zespole redakcyjnym *Biblioteki Warszawskiej* był do roku 1874. Był także znawcą i tłumaczem literatury niemieckiej, m.in. przełożył *Pieśń o Nibelungach*, kilka utworów Goethego oraz fragment *Fausta* (w *Bibliotece Warszawskiej* opublikowany w 1863 r.) [6]. W latach 1843-1844 oraz 1850-1879 redaktorem *Biblioteki Warszawskiej* był Kazimierz Władysław Wójcicki, następnie Józef Kazimierz Plebański (1880-1890), Józef Weysenhoff (1891-1896) i Adam Krasieński (1901-1909). Od 1909 r. redaktorem odpowiedzialnym i wydawcą został Maurycy hr. Zamoyski aż do 1914 r. kiedy to pismo przestało się ukazywać. W latach 1901-1914 nosiło podtytuł: *Pismo miesięczne poświęcone nauce, literaturze, sztukom i przemysłowi*. Początkowo pismo liberalne, w okresie pozytywizmu obrało kierunek bardziej konserwatywny. Do roku 1876 było jedynym w Warszawie periodykiem naukowym, szczególnie zasłużonym w krzewieniu oświaty w okresie międzypowstaniowym, kiedy niejako zastępowało zlikwidowane na rozkaz carski polskie instytucje kulturalno-oświatowe. Cały czas pismo utrzymywało wysoki poziom naukowy i publicystyczny. Do współpracowników czasopisma należeli: Aleksander Brückner, Władysław Bogusławski, Piotr Chmielowski, Tadeusz Korzon in. [7]. W latach 1905-1910 ukazywał się dodatek miesięczny *Praca*, poświęcony sprawom administracyjnym, ekonomicznym, prawnym i społecznym. Wydawał i redagował go Adam Krasieński, od roku 1909 – Maurycy hr. Zamoyski [8]. Stałe działy to m.in.: materiały historyczne, biograficzne, archeologiczne, numizmatyka, nauki społeczne, opisy i podróże (jak np. *Listy Adolfa Januszkiewicza ze stepu kirgiskiego, pisane do rodziny i przyjaciół w 1846 r.*, zawarte w tomie 2 z 1859 r.), literatura, krytyka literacka (np. recenzja *Wycieczki na księżyc* Juliana Zaborowskiego, wydanej w Poznaniu w 1858 r., poświęconej pamięci Jana Heweliusza, „pierwszego selenografii” twórcy), nauki przyrodnicze (np. zawarty w tomie 2 z 1911 r. opis Marcina Ernsta, obserwacji astronomicznych czynionych w związku z pojawieniem się w obszarze widzialności z Ziemi komety Halley`a oraz obliczeń co do maksymalnego zbliżenia się komety do naszego globu w przyszłości). Od 1901 r. dodano też dział: studia językoznawcze.

Każdy tom był opatrywany zezwoleniem cenzora władz rosyjskich o treści: „Wolno drukować, z warunkiem złożenia w Komitecie Cenzury, po wydrukowaniu, prawem przepisanej liczby egzemplarzy. Warszawa, dnia (...). Cenzor, Radca Kolegialny Stanisławski”.

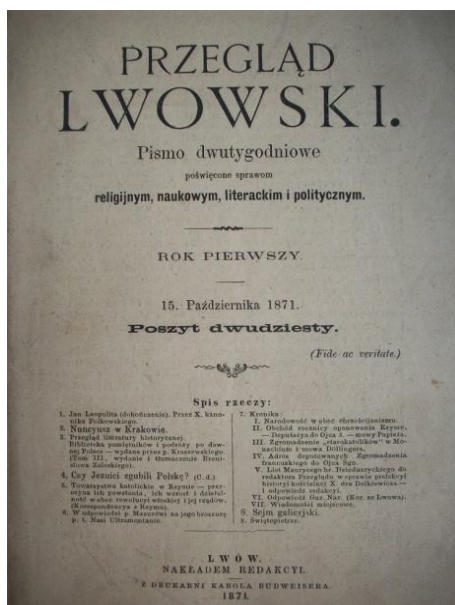
Nieco młodszy *Przegląd Lwowski: pismo dwutygodniowe poświęcone sprawom religijnym, naukowym, literackim i politycznym*, założony, wydawany i redagowany we Lwowie przez ks. Edwarda Podolskiego, reprezentują w zbiorach Czytelni PBW w Katowicach zeszyty 15-18 oraz 20-24 z rocznika pierwszego, tj. 1871, kiedy został założony. Ukazywał się do roku 1883. Początkowo miał podtytuł: *pismo dwutygodniowe, naukowo-literacko-polityczne*. Artykuły ukazujące się w piśmie miały wyraźny charakter polemiczny, poruszający kwestie społeczne, filozoficzne, literackie, historyczne, religijne i edukacyjne. Stałe działy: przegląd literatury historycznej, nowości wydawnicze, kronika z życia Kościoła i zakonów oraz korespondencje ze stolic europejskich.

Przykładem polemiki polityczno-religijnej była ukazująca się w odcinkach historyczna rozprawa pt. *Czy jezuita zgubili Polskę?*, dotycząca organizacji zakonu, szkół

przez nich prowadzonych, wpływie jezuitów na politykę królów i państw, system edukacji oraz prześladowania religijne.

Czasopismo to było prekursorem *Przeglądu Powszechnego*. Otóż w 1883 r., m.in. z powodów finansowych, redakcja *Przeglądu Lwowskiego* zwróciła się do władz Towarzystwa Jezusowego z prośbą, by zakon przejął podupadające pismo. I tak też się stało. W listopadzie 1883 r., na mocy porozumienia między ówczesnym prowincjałem jezuitów, Henrykiem Jackowskim SJ i redaktorem *Przeglądu Lwowskiego*, ks. Edwardem Podolskim, jezuita przejęli pismo, zmieniając jednocześnie jego nazwę na *Przegląd Powszechny*. Pierwszy numer *Przeglądu Powszechnego*, pod redakcją Mariana Morawskiego SJ, ukazał się w styczniu 1884 r. i w swym założeniu pismo miało unikać polemik, koncentrując się na obiektywnym omawianiu poruszanych zagadnień [9].

Fotokopia strony tytułowej *Przeglądu Lwowskiego*.

Fot. B. Czechowicz

W roku 1901 środowisko warszawskich literatów zaczęło wydawać *Chimerę*, pismo literacko-artystyczne, które ukazywało się do r. 1907, z przerwami w latach 1903 i 1906. W zbiorach Czytelni PBW w Katowicach znajdują się wszystkie wydane tomy *Chimery*, tj. od zeszytu 1 tomu pierwszego z 1901 r. do zeszytu 28/30 tomu dziesiątego z grudnia 1907 r. Redaktorem pisma był Zenon Przesmycki, piszący pod pseudonimem Miriam. Pismo projektowane początkowo jako miesięcznik, ukazywało się nieregularnie. Jego program artystyczny charakterystyczny dla głównych tendencji modernizmu, streszczał się w aforyzmie: „Kaźda wielka sztuka jest w formie symboliczna, a w treści metafizyczna”. Był to program sztuki elitarniej, uwolnionej od zobowiązań społecznych („sztuka dla sztuki”). Głosił on kult wielkich indywidualności twórczych, stanowiących elitarną „arystokrację z ducha”, konflikt między artystą a społeczeństwem podniesiony do rangi „wiecznych praw sztuki”.

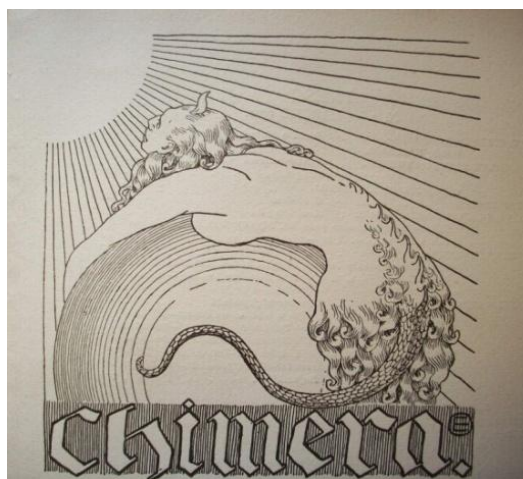
Fotokopia ilustracji S. Dębickiego na stronie tytułowej *Chimery* w z. 7/8 z 1901 r.

Fot. B. Czechowicz

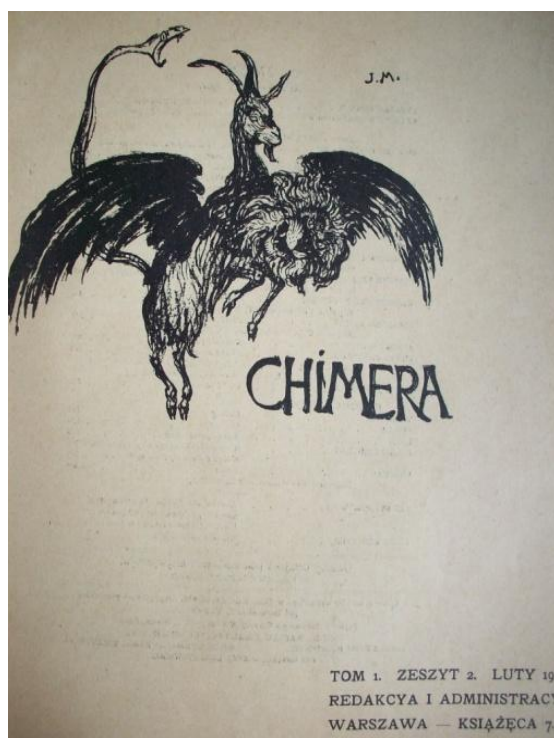
Uprzywilejowane miejsce w *Chimerze* zajmowały dzieła twórców Młodej Polski: Wacława Berenta, Antoniego Langego, Bolesława Leśmiana, Zofii Nałkowskiej, Jana Lemańskiego, Władysława Reymonta, Stanisława Przybyszewskiego, Leopolda Staffa, Stanisława Wyspiańskiego, Marii Komornickiej, Stanisława Korab Brzozowskiego, Stefana Żeromskiego, a także przedstawiciele modernizmu europejskiego, m.in. Charlesa Baudelaire`a, Paula Verlaine`a, Stefana Mallarmégo, Fryderyka Nietzschego. Wielką zasługą pisma było wydobywanie z zapomnienia twórczości Norwida, któremu poświęcono w całości tom 8 z 1904 r., a także dbałość o poziom przekładów, których autorem był często Edward Porębowicz. Czołowi ilustratorzy: Edward Okuń, Franciszek Siedlecki, Stanisław Dębicki, Józef Mehoffer i Ferdynand Ruszczyc zapewniali wykwintną szatę typograficzną, utrzymaną w stylu secesji [10].

Fotokopia ilustracji E. Okunia na stronie tytułowej *Chimery* w z. 3 z 1901 r.

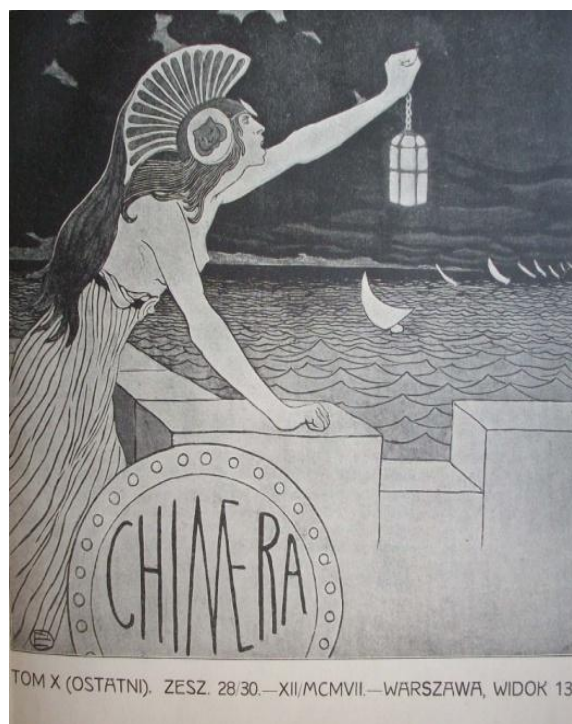
Fot. B. Czechowicz

Fotokopia ilustracji J. Mehoffera na stronie tytułowej *Chimery* w z. 2 z 1901 r.

Fot. B. Czechowicz

Fotokopia ilustracji E. Okunia na stronie tytułowej *Chimery* w z. 28/30 z 1907 r.

Fot. B. Czechowicz

Ciąg dalszy w następnym numerze.

PRZYPISY:

- [1] *Wielka encyklopedia PWN*, t. 20, Warszawa 2004, s. 225.
- [2] *Wielka encyklopedia PWN*, t. 6, Warszawa 2002, s. 322.
- [3] *Polskie czasopisma religijno-społeczne w XIX wieku : materiały do katalogu*, red. B. Lesisz [i in.], Warszawa-Lublin 1988, s. 90.
- [4] *Wielka encyklopedia PWN*, t. 6..., s. 322.
- [5] *Polskie czasopisma religijno-społeczne...*, s. 56-57.
- [6] *Wielka encyklopedia PWN*, t. 26, Warszawa 2005, s. 350.
- [7] Wikipedia: *Biblioteka Warszawska*: http://pl.wikipedia.org/wiki/Biblioteka_Warszawska
[dostęp: 17.03.2011 r.]
- [8] *Polskie czasopisma religijno-społeczne...*, s. 307.
- [9] Wikipedia: *Przegląd Powszechny*: http://pl.wikipedia.org/wiki/Przegł%C4%85d_Powszechny
[dostęp: 15.03.2011 r.]
- [10] *Wielka encyklopedia PWN*, t. 5, Warszawa 2001, s. 405.

LITERATURA:

- *Bibliografia prasy polskiej 1661-1831*, oprac. J. Łojek, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1965.
- *Polskie czasopisma religijno-społeczne w XIX wieku: materiały do katalogu*, red. B. Lesisz [i in.], Katolicki Uniwersytet Lubelski, Warszawa-Lublin 1988.
- Sinko Z., *Proza fabularna w czasopismach polskich 1801-1830*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź 1988.

Mgr Barbara Czechowicz – nauczyciel bibliotekarz,
Czytelnia PBW w Katowicach.

Monika Kulik

Biblioteka Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

ZIEMIA OBIECANA BIBLIOFILA O MUZEUM PAPIERU I DRUKU W ŁODZI

W samym sercu Łodzi, jednego z najszybciej rozwijających się miast, uznawanego też za stolicę polskiego filmu, obok wielu zabytkowych budowli i innych nowoczesnych atrakcji istnieje miejsce niepozorne, ale o niepowtarzalnym klimacie. Znajdą tam coś ciekawego zarówno dzieci, jak i bibliofile, miłośnicy historii techniki oraz wszyscy, dla których książka oraz wszystko co z nią związane, nie są obojętne. Nikt, kto przekroczy progi tego miejsca, nie opuści go bez uśmiechu na ustach. W samym centrum miasta, które było mekką dziewiętnastowiecznego przemysłu [1] działa nietypowe muzeum – Muzeum Papieru i Druku.

Droga ku realizacji takiego pomysłu była wyboista i miała kilka ostrych zakrętów. Jednak dzięki determinacji założyciela placówki, jego odwadze i zamiłowaniu do książek, każdy może dzisiaj spróbować swoich sił w introligatorskim fachu, poczuć zapach i fakturę czerpanego papieru, obsłużyć specjalistyczne historyczne maszyny, których już się nie używa przy produkcji książek, gdyż zostały wyparte przez nowoczesne technologie. Wszystko to jest dziełem jednego człowieka, Ryszarda Uljańskiego.

Bibliofil – pasjonat

Przyszły założyciel Muzeum, urodzony i wychowany w Łodzi lat sześćdziesiątych, od dzieciństwa miał styczność z kulturą stolicy, ponieważ cała jego rodzina od pokoleń mieszka w Warszawie. Kontakty z Warszawą, przepełnioną atmosferą teatru, spotkaniami literackimi, znajomością z artystami ułatwił mu jego bratanek – Sławomir Pacewicz – aktor działającego w latach 1955-1958 Teatru na Tarczyńskiej [2]. Częste przebywanie w środowisku stołecznych intelektualistów zaowocowało tym, że już od wczesnej młodości Ryszard pokochał literaturę i książki, a uczucie to obudziło w nim potrzebę zgłębiania tajników procesu jej powstawania. Narodziła się wówczas chęć do kolekcjonowania wszelkich druków, ulotek, plakatów, a z czasem również maszyn drukarskich, introligatorskich, czcionek, pras. Mimo iż wybrał inny zawód (wykończalnictwo), to książka i proces jej tworzenia były i nadal są dla niego największą pasją. Książkom oddał swoje serce.

A może muzeum?

Pasja kolekcjonerska doprowadziła do zapełnienia zdobyczami wszystkich wolnych przestrzeni w domu. Ponieważ maszyny wykorzystywane przy produkcji książek mają duże gabaryty, wynikła potrzeba znalezienia magazynu, w którym właściciel mógłby przechowywać swoje zbiory. W 1989 roku pan Uljański założył firmę Verso – dom aukcyjny i antykwariat, w którym prowadził skup i sprzedaż książek, głównie przez Internet. Dzięki pomocy Polskich Kolei Państwowych antykwariat

usytuowany został w starym magazynie na stacji Łódź-Widzew. Kolekcjoner miał więc już miejsce na swoje zdobycze, które własnoręcznie składał, naprawiał oraz doprowadzał do użytku i dawnej świetności. Maszyny pochodziły z różnych stron Polski i nierzadko były w bardzo złym stanie. Wśród kupowanych i otrzymywanych od darczyńców przedmiotów znalazły się dziewiętnastowieczne narzędzia związane z dawną technologią oprawy książki (ręczne gilotyny, noże do cięcia skóry, wzorniki introligatorskie), a także największa duma bibliofila – maszyna do sztancowania (wykrawania) firmy „Krauze” z 1923 roku.

Można zgromadzić kolekcję przedmiotów i przechowywać ją w szufladzie, pudle, szafie lub na strychu. Jednak pokazanie swoich zdobyczy w sposób usystematyzowany i w atrakcyjnej formie wymaga pomysłu, odwagi, determinacji i pewnej dozy otwartości. *„Podjąłem starannie przemyślaną decyzję – wspomina pan Ryszard na łamach „Gazety Lokalnej” z lutego 2007 roku – należy zagospodarować w oparciu o zgromadzone zbiory i zabytkowe maszyny pracownię-muzeum, w której będzie można w przystępny sposób zachęcać dzieci i młodzież do zapoznania się z historią książki. Własnoręczne złożenie w wierszowniku swojego imienia i nazwiska z ruchomej czcionki pozwala poznać wielkość wynalazku Gutenberga i zachęca do stałej przygody z typografią. Uzupełnieniem jest własnoręczne wykonanie na sicie arkusza papieru czerpanego. Fizyczne dotknięcie płyty miedzianej lub klocka z gruszy lub bukszpanu, na których wyrytowaana jest matryca obrazu oraz wykonanie odbitki z takiej matrycy wyzwala chęć stałego obcowania z książką i grafiką.* Dzięki takiemu podejściu i pomysłowi w 2004 roku na stacji Łódź-Widzew powstała Pracownia Historycznych Technik Oprawy Książki z Elementami Drukarstwa i Czerpania Papieru.

Maxima cum studio

To niezwykle miejsce na mapie Łodzi od początku cieszyło się ogromnym zainteresowaniem. Corocznie przybywało tam ok. 2 tysiące osób, nie tylko z samego miasta, ale i z innych miejscowości. Były to przede wszystkim wycieczki szkolne i przedszkolne, których uczestnicy w ciągu dwugodzinnej wizyty mogli samodzielnie czerpać papier, zapoznawać się z etapami produkcji książki, zobaczyć na własne oczy, jak działają poszczególne maszyny. Jednym słowem uczyć się przez zabawę, co stanowi znakomite uzupełnienie wiedzy zdobywanej w szkolnej ławce.

„Maxima cum studio” („najwięcej z nauki”), to właśnie taką dewizą kieruje się Fundacja „Ocalić od zapomnienia”, której przewodniczy Ryszard Uljański. Fundacja została powołana ze względu na to, iż coraz więcej osób zainteresowanych było działalnością kolekcjonera i chciało w różny sposób pomóc: przekazując kolejne eksponaty, książki, bądź też wspomagając projekt finansowo. Aby pozostać w zgodzie z prawem, utworzona została Fundacja „Ocalić od zapomnienia”, zarejestrowana 19.12.2005 roku w Sądzie Rejonowym dla Łodzi Śródmieścia. Biura, administracja i pracownia organizacji znajdują się w Instytucie Papiernictwa i Poligrafii Politechniki Łódzkiej. Zgodnie ze Statutem, organizacja ma na celu popularyzację i rozwijanie wiedzy na temat ręcznie produkowanego papieru, składu, technik graficznych, historii introligatorstwa. Jej celem jest również wspieranie działalności naukowej, oświatowej i kulturalnej, inspirowanie rozwoju intelektualnego młodzieży i studentów, pielęgnowanie polskości i świadomości narodowej, wspieranie inicjatyw społecz-

nych, podnoszenie kwalifikacji w zakresie oprawy artystycznej oraz wspomaganie finansowe zasłużonych na polu bibliologii [3].

Porozumienie na wysokim szczeblu

Niestety, po kilku latach działalności Muzeum, wygasła umowa z PKP na wynajem lokalu. Do tego zły stan budynku, stwarzający niebezpieczeństwo dla przebywających w nim ludzi, kłopoty finansowe i obojętność władz miasta doprowadziły do zawieszenia aktywności pracowni. Ostatnia wycieczka zagościła w murach Muzeum w maju 2007 roku. Po raz kolejny zbiory musiały być rozmontowane i spakowane. Kolekcjoner chciał przekazać je na użytek Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego, jednak ze względu na brak uregulowań prawnych dla takiego rodzaju przedsięwzięcia, nie było to możliwe. Wiadomo, nadzieja umiera ostatnia. I niewiele brakowało – umarłaby, gdyby nie propozycja wysunięta przez panią Dyrektora Instytutu Papiernictwa i Poligrafii Politechniki Łódzkiej, prof. Barbarę Surmę-Ślusarską, aby zorganizować stałą ekspozycję kolekcji w pomieszczeniach jednostki. Na mocy bezterminowego porozumienia zawartego pomiędzy Fundacją a Instytutem, powstało Muzeum Papieru i Druku, otwarte dla publiczności 19.11.2007 roku.

Muzeum składa się z trzech części: w pierwszym pomieszczeniu zgromadzone są maszyny i narzędzia typowe dla dziewiętnastowiecznej introligatorni oraz publikacje z lat 1899-2007, dotyczące tradycyjnego zdobienia oraz oprawy, w drugim z kolei pokoju zgromadzono maszyny typograficzne, a w ostatnim zorganizowano wystawę poświęconą historii papieru na świecie, grafice książki, drukom ulotnym. Znalazły się tam również podręczniki i biogramy ludzi związanych z książką. Jednymi z najciekawszych eksponatów, będącymi dumą założyciela, są: młyn „Holender” przeznaczony do przygotowania masy papierowej, stół czerpalny z sitami, maszyny do druku typograficznego Liberty, bostonka [4], maszyny płaskie z końca XIX w. oraz wiele innych. Ponadto znajduje się tam kolekcja opraw książkowych, ekslibrisów, drzeworytów (od zabytków z XVI w. do obiektów dwudziestowiecznych).

Głównym celem Muzeum jest stworzenie możliwości pracownikom naukowym, studentom kierunku oraz wszystkim zainteresowanym zapoznania się z historycznymi formami książki, jej produkcji i ochrony. Za słowami prof. Grzegorza Matuszaka: *W uczelni kształcącej specjalistów w najnowszych technologiach będzie funkcjonować skromna pracownia – muzeum, ukazująca tradycje, które nie tylko warto, ale i bezwzględnie trzeba ocalić od zapomnienia, będzie zatem swoistym zwornikiem między starym rękodziełem papierniczym i typograficznym a nowoczesnością techniki XXI wieku.*

Samo Muzeum pełni nie tylko funkcję wystawienniczą czy pomocniczą dla środowiska akademickiego, ale aktywnie uczestniczy we wszelkich formach promocji czytelnictwa i szeroko rozumianej kultury książki, zwłaszcza wśród młodych ludzi. Każdego roku podejmowane są różnego rodzaju inicjatywy zmierzające do pokazania placówki poza jej murami. Wspomnieć warto chociażby udział we wszystkich przedsięwzięciach organizowanych przez Instytut (Festiwal Nauki i Techniki, sesje Łódzkiego Forum Poligrafii), uczestnictwo w stołecznych piknikach edukacyjnych, przygotowywanie konkursów, warsztatów, wystaw, wykładów, zajęć dla studentów i grup szkolnych. Dzięki współpracy Fundacji z Instytutem oraz otwartości na potrzeby

środowiska, w 2009 roku zorganizowany został Festiwal Papieru i Druku. Złożyły się na niego wystawy, warsztaty i wykłady, w których udział wzięli znamienici goście: specjaliści, artyści i wszyscy, dla których papier to kluczowy materiał wykorzystywany w pracy. W ramach Festiwalu zobaczyć można było m.in. prace absolwentki łódzkiej Akademii Sztuk Pięknych im. W. Strzemińskiego – Anny Marii Jurewicz (grafika, drzeworyt), ekspozycję Marzeny Łukaszuk (*Przestrzeń myśli, języka... – grafiki, malarstwo, collage na herbacianej bibule i papierze ręcznie czerpanym*), oprawy i książki wykonane przez Katię Zubakhinę-Polk, a w końcu niezwykłą wystawę lalek z papieru autorstwa Mirosławy Truchty-Nowickiej. Równoległe z trwającym festiwalem, z okazji dwusetnej rocznicy urodzin Ludwika Braille'a – twórcy pisma punkтового – zorganizowano w dniach 21.04. – 15.05.2009, przy współpracy z Polskim Związkiem Niewidomych – Okręg Łódzki, wystawę *Patrzymy Dotykami*. Wydarzenie to pozwoliło lepiej zrozumieć osobom pełnosprawnym problemy niewidomych, wraz z zapoznaniem się z problemami ich codziennego życia. Warto wspomnieć również, że w Muzeum działa Biblioteka z bogatym księgozbiorem cennych, a nierzadko niedostępnych w innych czytelnich woluminów, poświęconych szeroko rozumianej bibliologii. W licznych pudłach znajdują się druki kwalifikowane jako DŹS oraz dokumentacje do historii drukarni i introligatorstwa. Warto dodać, że dostęp do zbiorów jest bezpłatny.

Od 2010 roku oferta Muzeum została rozszerzona o kolejne miejsce, w którym można interaktywnie uczestniczyć w poznawaniu historii druku, procesów powstawania papieru i książki. W jednym z domków Skansenu Łódzkiej Architektury Drewnianej w Centralnym Muzeum Włókiennictwa w Łodzi, na ulicy Piotrkowskiej 282, powstała historyczna pracownia introligatorska. Jest to miejsce przede wszystkim edukacyjne, w którym w ramach warsztatów uczestnicy zapoznają się z historią papieru, druku, książki, kaligrafii, malują papierem, własnoręcznie czerpią papier, zdobią oraz oprawiają swoje dzieła. Jednym z głównych celów przyświecających Uljańskiemu jest *zachęcić młodych do czytania i ratować ginące zawody, bo za 20 lat nie będzie już ani jednego zecera, a składanie książek na komputerze to zupełnie co innego*. Dobrze więc, że inicjatywa kolekcjonera rozwija się i powstają kolejne miejsca pełne niezwykłych przedmiotów, przepelnione bajkową wręcz atmosferą. Skansen z obiektami zabudowy Łodzi z przełomu XIX/XX wieku i początków XX wieku jest bowiem miejscem jak najbardziej temu sprzyjającym, a niedzielne popołudniowe czytanie bajek (w zależności od pogody na wolnym powietrzu lub w Domu Papiernika) dodatkowo pomaga osiągnięciu tego celu. W czasie zagospodarowania pomieszczeń w skansenie udało się zorganizować pięć wystaw. W roku 2011 przygotowanych jest kolejnych pięć. Trwają prace nad wystawieniem inscenizacji książki Heinricha Hoffmanna *Złota Rószeczka* w teatrze ARLEKIN (z którym Muzeum stale współpracuje) oraz wystawą lalek z papieru do tego spektaklu. W planach jest również zorganizowanie od nowego semestru zajęć dla studentów Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi. Szkoda, że w okresie zimowym pracownia jest nieczynna z powodu braku środków finansowych na opłaty za ogrzewanie. Drewniana konstrukcja budynku wymaga ogrzewania elektrycznego. *Szkoda również, że dla takich przedsięwzięć nie ma rzeczywistego wsparcia ze strony administracji i władzy lokalnej – ubolewa pasjonat – na pewno pomogłoby to takim jak ja, którzy hasło Czytelnictwo*

i Czytanie traktują wyjątkowo i na poważnie. Niestety wiem już, że funkcjonowanie w dwóch miejscach, przy braku pomocy i wsparcia, jest niezwykle wyczerpujące. Jedynym rozsądnym rozwiązaniem jest zgromadzenie wszystkich eksponatów w jednym miejscu, co może się kiedyś zrealizuje i w co bardzo wierzę – wyraża nadzieję łódzki bibliofil.

PRZYPISY:

- [1] To w Łodzi powstały wielkie manufaktury, m.in. kompleks fabryczny Ludwika Geyera, rozwijający się od 1828 roku – z pierwszą na terenach Królestwa Polskiego maszyną parową (znany dziś jako Biała Fabryka). W latach trzydziestych XIX wieku było to największe przedsiębiorstwo przemysłowe w Królestwie Polskim, a samo miasto stało się głównym eksporterem wyrobów włókienniczych do Rosji i Chin.
- [2] Eksperymentalny Teatr Mirona Białoszewskiego powstał w prywatnym mieszkaniu przyjaciela poety – Lecha Emfazego Stefańskiego, przy ul. Tarczyńskiej 11/33, a scenę tworzyła stojąca we wnętrzu pokoju czarna skrzynka.
- [3] Ze szczegółami dotyczącymi działalności Fundacji można zapoznać za pośrednictwem jej strony internetowej: <http://www.papiernictwohistoryczne.pl/>.
- [4] Dla niewtajemniczonych: bostonka to mała, dociskowa maszyna drukarska.

BIBLIOGRAFIA:

- Zapis rozmowy autorki z p. Ryszardem Uljańskim.
- Strona internetowa Fundacji „Ocalić od zapomnienia”: <http://www.papiernictwohistoryczne.pl/> [dostęp: 4.03.2011]. Tam również materiały prasowe w krajowych i lokalnych czasopismach.
- Tuka A., *Książka w pięknej oprawie*. „Vidart” 2004, nr 9 [on-line]. Dostępny w World Wide Web: http://www.vidart.com.pl/04_09/muzeum09.htm.

*Mgr Monika Kulik – bibliotekarz,
Biblioteka Wydziału Filologicznego UŚ w Katowicach.*

Z PRAKTYKI NAUCZYCIELA I BIBLIOTEKARZA

Julia Kokot*Szkoła Podstawowa nr 36 im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Katowicach***PRACA METODĄ PROJEKTU JAKO CZYNNIK MOTYWUJĄCY UCZNIÓW**

Jak motywować naszych uczniów do pracy na lekcjach? Na pewno każdy nauczyciel zadaje sobie takie pytanie, chcąc podnieść efektywność swojej pracy. Ten kto zadał sobie takie pytanie wie, że trudno jest jednoznacznie na nie odpowiedzieć. Każdy z nas jest inny i tym samym potrzebuje różnych bodźców motywacyjnych. Tak samo jest z naszymi wychowankami, proces motywacyjny inaczej się u nich kształtuje.

Po szeregu eksperymentów, które przeprowadziłam na swoich podopiecznych odkryłam, iż stosunkowo duża ilość uczniów lubi pracować metodą projektów. A to jest wystarczająco dobry powód, aby stosować tę metodę na swoich lekcjach. Aby praca ta była efektywna i przynosiła korzyść samym uczniom, muszą być spełnione pewne warunki, które pozwolę sobie teraz przytoczyć. Nadrzędnym celem każdego projektu jest jego efekt finalny w postaci konkretnej pracy wykonanej przez uczniów. Uczniowie chętnie zabierają się za taką pracę, jeżeli jej temat jest dla nich ciekawy, atrakcyjny i trafia w ich zainteresowania. Zatem dobrze jest rozbić go na parę mniejszych tematów, łączących się z tematem głównym. (Przykład: temat główny ZDROWIE; tematy szczegółowe: ŻYWIENIE, U LEKARZA, SPORT). Wówczas jest szansa, że każdy uczeń znajdzie coś dla siebie. Oczywiście, temat projektu powinien być ściśle związany z realizacją podstawy programowej.

Kolejnym warunkiem jest łatwość wykonania zadania. Zawsze staram się dostosować trudność tematu do poziomu, jaki reprezentują uczniowie danej klasy. Ważnym elementem jest przygotowanie do danego tematu, czyli uczniowie pracują na poznanym i utrwalonym już materiale. Jeżeli chodzi o same wykonanie projektu, to uczniowie są zobligowani do przyniesienia materiałów, z których będą korzystać, a są to: kredki, farby, kolorowe długopisy, pisaki, kolorowe kartki papieru. Następnie muszą wykazać się dużą wyobraźnią i pomysłowością, a efekt końcowy będzie fantastyczny. Podczas samej realizacji projektu dbam o odpowiednią organizację, tzn. złączone stoliki – dzieci siedzą w grupach, w których czują się dobrze (ale projekt wykonują indywidualnie), często towarzyszy im muzyka puszczone w tle. Jak każda aktywność ucznia na lekcji, także ta poddana jest ewaluacji. Uczniowie dokładnie wiedzą, co jest oceniane w projekcie, a są to: poprawność merytoryczna oraz estetyka pracy. Ponadto ważne jest, żeby projekt ukończony był na danej jednostce lekcyjnej.

Czytając powyższy tekst zapewne stwierdzą Państwo: „ależ banały”. I bardzo się cieszę na taki komentarz, ponieważ uważam, iż proste rozwiązania sprawdzają się najlepiej. Zachęcam Państwa do takiej drogi motywacji swoich uczniów. Szybko zorientujecie się, jakie korzyści płyną z tej formy pracy z uczniem. Oprócz niemałej

satysfakcji z wykonanego dzieła, uczeń ma możliwość utrwalenia danego materiału (na sprawdzianach świetnie to widać), współpracy i integracji w grupie.

Proponuję również, aby prace naszych uczniów widoczne były dla szerszej grupy społeczności. Świetnie sprawdzają się tutaj gazetki klasowe i szkolne oraz wystawy twórczości uczniowskiej w bibliotekach publicznych i pedagogicznych, działających w naszych miastach. Dzięki życzliwości Dyrekcji Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach, prace moich uczniów są prezentowane w Czytelni PBW.

Zachęcam do wymiany doświadczeń z pracy metodą projektów (julia.kokot@op.pl).

*Mgr Julia Kokot – nauczyciel języka angielskiego,
SP nr 36 w Katowicach.*

Lucyna Jableka

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach – Filia w Pszczynie

BIBLIOTEKI A INTERNET

WYKORZYSTANIE SIECI W KONTAKTACH Z CZYTELNIKAMI I PROMOCJI BIBLIOTEK

Internet i sposób jego użytkowania zmienia się bardzo szybko. Współczesny internauta nie zadowala się tylko i wyłącznie odbiorem treści, ale chce aktywnie uczestniczyć w tworzeniu sieci WWW – uzupełniać jej zasoby, komentować, wyrażać swoją opinię. Poszukuje szybkiej informacji, którą może dobierać do własnych potrzeb, oceniać, zmieniać i szybko przekazywać innym.

Istnieje wiele narzędzi, które mogą być wykorzystane przez biblioteki w celu rozszerzenia kontaktów z obecnymi czytelnikami i pozyskania nowych. Poniżej omówię część z nich.

Blogi

Blog to strona internetowa zawierająca zbiór wpisów na aktualne tematy uszeregowanych od najstarszych do najnowszych. Blogi dają bibliotekarzom możliwość dialogu z czytelnikami, szybkiego zamieszczania w Internecie informacji o bibliotece i jej zbiorach, łatwej prezentacji różnego typu treści (filmy, zdjęcia, pliki audio). Jest to nieskomplikowany sposób na zaistnienie biblioteki w sieci. Nie oznacza to jednak, że prowadzenie bloga jest łatwe. Potrzeba do tego pewnych umiejętności w posługiwaniu się Internetem i systematyczności, bo nikt nie zajrzy na bloga, na którym zamieszczone są informacje nieaktualne i nieciekawe.

Blogi prowadzone są przez biblioteki różnego typu. W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Jaworznie posiadają je: oddział dla dzieci („Gawra bibliomisia”) i sześć filii. Są one prowadzone niezależnie od strony internetowej biblioteki, a zarazem stanowią jej uzupełnienie, zawierając informacje dotyczące danego oddziału.

Innym przykładem bibliotecznego bloga jest „Notes PBW w Krakowie”, który działa od 6. grudnia 2010 r. Do tej pory (luty 2011) zamieszczono w nim dwa wpisy, jednak warto go odnotować, jako że jest to blog biblioteki pedagogicznej.

Szczególnym rodzajem blogów są mikroblogi. Charakteryzuje je krótka informacja, zwykle o długości jednego zdania. Oprócz wpisów tekstowych mikroblogi mogą zawierać zdjęcia, klipy dźwiękowe czy filmowe. Blogi tego typu na serwisie Twitter prowadzą m.in. Biblioteka Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych oraz Biblioteka Wyższej Szkoły Bankowej w Chorzowie. Informacje podawane za pomocą mikroblogów bibliotek to na przykład wiadomość o zamknięciu biblioteki lub linki do innych miejsc w sieci, gdzie biblioteka prezentuje swoje najnowsze zdjęcia czy zestawienia nowości.

Fora dyskusyjne

Internetowe fora dyskusyjne służą wymianie poglądów i informacji. W przypadku biblioteki mogą to być wiadomości na temat przyszłych i minionych imprez oraz

wydarzeń w bibliotece, recenzje, dyskusje o książkach, informacje o nowościach, propozycje nowości, dyskusje na temat proponowanych zmian w funkcjonowaniu biblioteki itp. Forum prowadzone przez bibliotekę może też mieć za zadanie skupienie wokół niej konkretnej grupy osób, na przykład nauczycieli bibliotekarzy, jak ma to miejsce w PBW w Katowicach – Filii w Bytomiu.

Serwisy społecznościowe

W ostatnich latach bardzo dużą popularnością cieszą się różnego rodzaju serwisy społecznościowe, czyli portale WWW skupiające osoby o wspólnych zainteresowaniach lub chcące poznać zainteresowania innych. Najpopularniejszym serwisem tego typu jest Facebook.

Przykładem jest profil Miejskiej Biblioteki Publicznej w Zabrze na Facebooku. Zamieszczane są na nim informacje o wydarzeniach w bibliotece, nowych książkach i numerach czasopism, ciekawych artykułach itp. Poprzez swój profil biblioteka skupia wokół siebie grono czytelników i promuje swoją działalność. Obecnie (marzec 2011) ma ona ponad 200 „lubiących”, co oznacza, że tyle osób ma na bieżąco dostęp do najświeższych informacji o bibliotece i jej działalności.

Facebook daje też możliwość tworzenia profili promujących różnego rodzaju akcje, także organizowane przez biblioteki. Użytkownicy portalu mogą polecać sobie wzajemnie takie akcje oraz deklorować udział w nich.

Udostępnianie zdjęć

Innym rodzajem serwisu społecznościowego jest Flickr, który służy dzieleniu się ze znajomymi (i nie tylko) zdjęciami. Daje on bibliotece możliwość udostępnienia w Internecie zdjęć bez obciążania własnego serwera. Mogą to być zdjęcia z imprez bibliotecznych ale również fotografie ze zbiorów biblioteki, czego przykładem jest profil Biblioteki Kongresu USA. Udostępnia ona na serwisie Flickr ponad 10 tys. archiwalnych zdjęć.

Zdjęcia można publikować również za pomocą Picasa Web Albums. Robi tak na przykład – wspomniany już – oddział dla dzieci MBP w Jaworznie. Zamieszczone w serwisie zdjęcia są opisane i podzielone na albumy, można dodawać do nich komentarze.

YouTube

Informacja o bibliotece w Internecie może odbywać się nie tylko przez tekst i obraz statyczny, ale również za pomocą filmu. Najłatwiej dotrzeć do odbiorców za pośrednictwem serwisu YouTube. Biblioteki zamieszczają na nim filmy różnego rodzaju. Często są to instrukcje korzystania z biblioteki i jej katalogu, czego przykładem jest filmik (a w zasadzie prezentacja) Biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Biblioteki umieszczają także w Internecie relacje filmowe z organizowanych przez siebie imprez. Miejska Biblioteka Publiczna w Chrzanowie przedstawia na YouTube filmowe wiadomości z Chrzanowa oraz swoich filii, a Książnica Beskidzka zamieściła materiał telewizyjny dotyczący organizowanego przez siebie konkursu *Tworzymy Własne Wydawnictwo*.

Dużą kreatywność pokazali pomysłodawcy stworzenia filmu *Bibliotekator*, zrealizowanego jako dodatek do reportażu o Miejskiej Bibliotece Publicznej w Nowej Rudzie. Zarówno film, jak i reportaż można obejrzeć za pośrednictwem YouTube.

Serwisy zakładkowe

Do zadań biblioteki należy pomoc w wyszukiwaniu w gąszczu informacji wartościowych treści. Jedną z form tej pomocy jest tworzenie list interesujących, pomocnych stron internetowych. Można taką listę zamieścić na stronie WWW biblioteki, ale można też w tym celu wykorzystać serwis zakładkowy.

Popularnym serwisem tego typu jest delicious.com. Pozwala on na gromadzenie i kategoryzację linków do ulubionych stron WWW. Na podobnych zasadach działa polski serwis ulubione.org. Za jego pomocą można stworzyć dowolną ilość folderów i podfolderów, w których zgromadzone są (wg ustalonych przez nas kategorii) adresy stron, które uznamy za interesujące i warte zaprezentowania.

Wirtualne usługi informacyjne (zapytaj bibliotekarza)

Innym rodzajem kontaktu z czytelnikiem jest wirtualne udzielanie informacji. Usługi tego typu są dostępne także w Polsce (np. na stronie WWW Biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego). Dają one internautom możliwość zadania bibliotekarzowi każdego pytania: od zasad zapisu do biblioteki, przez datę urodzenia Dalajlamy, po procentową zawartość tlenku węgla w powietrzu.

Zagranicznym przykładem tego typu usługi jest szwedzka ogólnokrajowa *Fråga biblioteket*, prowadzona przez biblioteki publiczne i akademickie. Biblioteki biorące udział w tym przedsięwzięciu dzielą się obowiązkami, a odpowiednie osoby odpowiadają na pytania z różnych dziedzin wiedzy. Stworzono także specjalną stronę, na której pytania do bibliotekarzy mogą skierować ciekawe świata dzieci.

Spoleczne katalogi OPAC

Katalogi społeczne umożliwiają współpracę bibliotekarzy i czytelników. Są one bardziej interaktywne niż zwykłe katalogi OPAC oraz rozbudowane o dodatkowe informacje i możliwości. Jest to odpowiedź na potrzeby współczesnych użytkowników bibliotek, przyzwyczajonych do wyszukiwania informacji za pomocą Google i innych wyszukiwarek internetowych.

Wśród dodatkowych opcji oferowanych przez społeczne katalogi OPAC znaleźć można: możliwość dodawania tagów (słów kluczowych) i przeszukiwania za ich pomocą, możliwość oceniania, dodawania recenzji, komentarzy i linków do stron uzupełniających informacje o książce, skany okładek oraz rekomendacje (linki do pozycji podobnych, powiązanych, najczęściej wypożyczanych z daną książką). Duże znaczenie ma fakt, że w katalogach społecznych każdy opis bibliograficzny posiada własny URL, czyli jest widoczny dla wyszukiwarek internetowych.

Katalogi tego typu znaleźć można między innymi w amerykańskich: Ann Arbor District Library i Darien Library (program SOPAC), nowojorskiej Queens Library (program AquaBrowser) czy bibliotece Uniwersytetu Vanderbilt w Nashville (program Primo).

Przybliżanie czytelnikom biblioteki i jej działań jest dobrym sposobem na promocję placówki i stworzenie wokół niej przyjemnej atmosfery. Czytelnicy często odbierają biblioteki jako coraz bardziej niedostępne, między innymi przez skomputeryzowanie usług, co ogranicza aspekt ludzki. Dlatego warto pokazać, np. poprzez zdjęcia, bardziej przyjazne oblicze.

Istnieje wiele sposobów wykorzystania Internetu do rozbudowania kontaktów biblioteki z czytelnikami (także potencjalnymi). Dając im możliwość bliższego poznania biblioteki i poczucie wpływu na jej rozwój, sprawimy, że odwiedzające ją osoby poczują się w niej swobodniej, będą bardziej zaangażowane w jej działalność, docenią jej rolę w rozwoju nowoczesnego, wykształconego społeczeństwa i autentycznie będą się przejmować jej losem.

Być może nie każdy z przedstawionych sposobów wykorzystania „sieci” sprawdzi się w każdej bibliotece, jednak warto o nich wiedzieć i pamiętać, bo większość użytkowników bibliotek, to również użytkownicy Internetu.

BIBLIOGRAFIA:

- Koszowska Agnieszka, *Spółeczny OPAC – nowe trendy*. Część 1 [online]. [Dostęp: 20.02.2011r.]. Dostępny w Internecie: <http://blog.biblioteka20.pl/?p=107>.
- Koszowska Agnieszka, *Spółeczny OPAC – nowe trendy*. Część 2 [online]. [Dostęp: 20.02.2011r.]. Dostępny w Internecie: <http://blog.biblioteka20.pl/?p=132>.
- Nalewajska Lilianna, *Zapytaj bibliotekarza... w Szwecji*, „Biuletyn EBIB” [online], 2011, nr 1 [dostęp: 20.02.2011r.]. Dostępny w Internecie: <http://www.nowyebib.info/2011/119/a.php?nalewajska>.

*Mgr Lucyna Jableka – nauczyciel bibliotekarz,
PBW w Katowicach – Filia w Pszczynie.*

CZESŁAW MIŁOSZ – INTERPRETACJE TWÓRCZOŚCI I JEJ WYKORZYSTANIE W EDUKACJI

ZESTAWIENIE BIBLIOGRAFICZNE W WYBORZE ZA LATA 1991-2011, OPRACOWANE
NA PODSTAWIE ZBIORÓW PEDAGOGICZNEJ BIBLIOTEKI WOJEWÓDZKIEJ
IM. J. LOMPY W KATOWICACH

30 czerwca 2011 roku mija setna rocznica urodzin Czesława Miłosza. Urodzony w Szetejniach, wygnany stamtąd przez tragiczne wydarzenia XX wieku, mieszkał kolejno w Warszawie, Krakowie, Paryżu, Stanach Zjednoczonych, by u kresu stulecia powrócić do Polski. Był nie tylko poetą, prozaikiem, tłumaczem, czytany na całym świecie eseistą, ale także niezwykle wnikliwym obserwatorem i świadkiem epoki. Laureat Nagrody Nobla w roku 1980 i wielu innych prestiżowych nagród literackich, tłumaczony na czterdzieści dwa języki. Doktor honoris causa wielu uniwersytetów w USA i w Polsce, honorowy obywatel Litwy i miasta Krakowa. Zmarł 14 sierpnia 2004 roku, w Krakowie, przeżywszy 93 lata. Został pochowany w Krypcie Zasłużonych na Skalce.

Rok 2011 Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ogłosił Rokiem Czesława Miłosza.

Informacje pochodzą ze strony internetowej <http://www.milosz365.pl/>, poświęconej Rokowi Miłosza.

Interpretacje twórczości Czesława Miłosza

1. ANAMNETA Miłosza / Robert Mielhorski // *Twórczość*. - 2009, nr 1, s. 67-78
2. ANDRZEJ Trzebiński – "nowy jakiś polski Nietzsche"? : o trzecim redaktorze "Sztuki i Narodu" w świetle jego dziennika oraz polemiki z Czesławem Miłoszem / Elżbieta Janicka // *Teksty Drugie*. - 2001, nr 3/4, s. 217-229
3. ANTROPOLOGICZNY pejzaż miniatury poetyckiej Czesława Miłosza "Szczęście" / Jerzy Winiarski // *Przegląd Humanistyczny*. - 2005, nr 1, s. 9-25
4. BEZ Eurydyki : Rilke, Herbert, Miłosz wobec mitu miłosnej żałoby / Katarzyna Kuczyńska-Koschany // *Zeszyty Literackie*. - 2003, nr 3, s. 197-202
5. CZESŁAW Miłosz : i zasnął, z policzkiem na rozgrzanej ziemi / Waław Oszejca // *Przegląd Powszechny*. - 2004, nr 9, s. 275-280
6. CZESŁAW Miłosz: moment i wieczność / Piotr Śliwiński // *Polonistyka*. - 2005, nr 1, s. 45-47
7. CZESŁAW Miłosz: piękno rzeczy widzialnych / Julian Kornhauser // *Odra*. - 2004, nr 10, s. 43-46
8. CZESŁAW Miłosz i Ameryka / Clare Cavanagh ; tł. Agnieszka Pokojaska // *Zeszyty Literackie*. - 2006, nr 2, s. 69-88
9. CZESŁAW Miłosz i Józef Czechowicz – przyjaźń z Lublinem w tle / Anna Mazurek // *Akcent*. - 2006, nr 1, s. 24-35 : il.
10. CZESŁAW Miłosz in memoriam / [red. tomu Joanna Gromek]. - Kraków : Znak, 2004. - 224 s. ; 23 cm. - ISBN 83-240-0503-X

11. CZESŁAW Miłosz - poeta Drugiej Przestrzeni / Barbara Gruszka-Zych // Gość Niedzielny. - 2004, nr 35, s. 33
12. CZESŁAW Miłosz wobec tradycji europejskiego romantyzmu / Arent van Nieukerken // Teksty Drugie. - 2001, nr 3/4, s. 39-56
13. CZY ten poeta jest heretykiem? : teologia ciała Czesława Miłosza / Beata Przymuszała // Polonistyka. - 2005, nr 1, s. 19-24
14. DAR nieprzyzwyczajenia [Cz. Miłosz] / Marcin Telicki // Polonistyka. - 2005, nr 1, s. 50-56
15. DYSKRETNY urok eschatologii : Apokalipsa św. Jana w tłumaczeniu Czesława Miłosza / Wiesław Felski // Akcent. - 2005, nr 4, s. 10-22
16. DZIEJE "burzliwego romansu" Miłosza z Mickiewiczem w kontekście teorii wpływu Harolda Blooma / Patrycja Bućko-Żmuda // Pamiętnik Literacki. - 2010, z. 3, s. 35-54
17. EUROPEJSKIE korzenie poezji Czesława Miłosza / Jolanta Dudek. - Kraków : Księgarnia Akademicka, 1995. - 200 s. ; 24 cm. - (Wydawnictwa Księgarni Akademickiej ; nr 14). - ISBN 83-901154-8-4
18. EWANGELIA według św. Marka w tłumaczeniu Czesława Miłosza / Wiesław Felski // Pamiętnik Literacki. - 2007, z. 4, s. 125-139
19. GENUS universum : problem genologicznego statusu dzieła Czesława Miłosza / Dariusz Pawelec // Ruch Literacki. - 2006, z. 1, s. 73-82
20. GŁOS z katakumb [J. Iwaszkiewicz a Cz. Miłosz] / Aneta Wiatr // Twórczość. - 2003, nr 5, s. 65-94
21. HORYZONTY komunikacji medialnej / Jacek Dąbała. - Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2006. - 166 s. ; 24 cm
22. I JAKA była w nim trucizna... – Miłosz o toksycznym Witkacym / Marek Bernacki // Przegląd Powszechny. - 2011, nr 2, s. 81-94
23. I ROZŁĄCZONE się złączy w jedno... : motyw starości w późnych wierszach Czesława Miłosza / Zofia Zarębianka // Kresy. - 2006, nr 1-2, s. 101-111
24. INSPIRACJE filozoficzne poezji Czesława Miłosza : czas i światopogląd // D. Kozłowska // PRACE literackie. 36 / red. L. Tatarowski. – Wrocław : Uniwersytet Wrocławski, 1998. - (Acta Universitatis Wratislaviensis ; no 2011). – S. 151-170
25. JASNOŚCI promieniste : o teologii w twórczości Czesława Miłosza / Jerzy Szymik // Śląsk. - 2001, nr 6, s. 38-39
26. KOBIETY w poezji Czesława Miłosza / Anna Nasiłowska // Teksty Drugie. - 2001, nr 3/4, s. 72-90
27. KOSMOS żywiołów manichejskich we wczesnej poezji Czesława Miłosza / Zbigniew Kaźmierczyk // Ruch Literacki. - 2007, z. 4-5, s. 489-498
28. KSIĘGA Hioba w tłumaczeniu Czesława Miłosza / Wiesław Felski // Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. - 2005, nr 1, s. 21-45
29. KTO chce malować świat w barwnej postaci? : malarstwo w "Świecie" Czesława Miłosza / Michał Mrugalski // Przegląd Humanistyczny. - 2005, nr 1, s. 27-45

30. KU królestwu księdza Jana ["Traktat teologiczny" Czesława Miłosza i "Baudolino" Umberta Eco] / Barbara Gronek // Polonistyka. - 2003, nr 2, s. 89-95
31. MIŁOSZ, Dostojewski i Rosja... / Monika Wójciak // Polonistyka. - 2005, nr 1, s. 31-37
32. MIŁOSZ, piewca polskiej duchowości / Bernadetta Craveri ; tł. Joanna Ugniewska // Zeszyty Literackie. - 2005, nr 1, s. 67-70
33. MIŁOSZ, poeta powtórzenia / Marek Zaleski // Teksty Drugie. - 2001, nr 3/4, s. 27-38
34. MIŁOSZ "zaraz po wojnie" / Zdzisław Łapiński // Teksty Drugie. - 2001, nr 3/4, s. 171-181
35. MIŁOSZ biblijny oczami teologa / Karina Jarzyńska // Teksty Drugie. - 2010, nr 3, s. 93-103
36. MIŁOSZ i Brodski / Irena Grudzińska-Gross // Zeszyty Literackie. - 2006, nr 2, s. 89-95
37. MIŁOSZ i Psalmi / Ewa Bieńkowska // Zeszyty Literackie. - 2005, nr 1, s. 71-77
38. MIŁOSZ i wiek sekularny / Łukasz Tischner // Znak. - 2009, nr 7-8, s. 95-100
39. MIŁOSZ jak świat / Jan Błoński. - Kraków : Znak, 1998. - 238 s. ; 24 cm. - ISBN 83-7006-694-1
40. MIŁOSZ jako krytyk Gombrowicza / Aleksander Fiut // Teksty Drugie. - 2005, nr 3, s. 91-99
41. MIŁOSZ w kraju urodzenia, Miłosz w ojczyźnie : literackie powroty Czesława Miłosza do Szetejń, na Litwę / Tomasz Jędrzejewski // Przegląd Powszechny. - 2011, nr 3, s. 106-112
42. MIŁOSZ wśród prądów epoki : cztery poetyki / Ryszard Nycz // Teksty Drugie. - 2001, nr 3/4, s. 7-17
43. MIŁOSZA obcowanie z duchami pustyni Ulro / Christian M. Manteuffel // Przegląd Powszechny. - 2007, nr 3, s. 111-118
44. MOJE spotkanie z "Ziemią Ulro" / Marcin Sabiniewicz // Zeszyty Literackie. - 2001, nr 3, s. 109-111
45. NAGI chłopiec i czarne słońce : ("Dolina Issy") / Piotr Kłoczowski // Zeszyty Literackie. - 2001, nr 3, s. 106-108
46. NAGONKI na Sienkiewicza : od Brzozowskiego i Nałkowskiego do Gombrowicza i Miłosza / Joanna Rusin // Nowa Polsczyzna. - 2005, nr 2, s. 39-43
47. O ANIOŁACH / Per-Arne Bodin ; tł. Michał Legierski // Teksty Drugie. - 2001, nr 3/4, s. 198-206
48. O CHWILI w poezji Miłosza / Zofia Król // Zeszyty Literackie. - 2006, nr 2, s. 102-110
49. O DZIELE Czesława Miłosza : głosy z lat 1937-2000 / oprac. bt // Zeszyty Literackie. - 2001, nr 3, dod. s. 5-79
50. O LITUANIZACJI językowej w Trylogii oraz w Dolinie Issy / A. Mackiewicz // Język Polski w Szkole Średniej. - 1991/1992, nr 3-4, s. 72-78

51. O MIŁOSZU / C.K. Williams ; tł. Anna Staniewska // Zeszyty Literackie. - 2001, nr 3, s. 89-90
52. O STYLU ostatnich wierszy Czesława Miłosza / Teresa Skubalanka // Roczniki Humanistyczne. - T. 15, z. 6: Językoznawstwo (2007), s. 95-119
53. OBRAZY i wiersze – o cyklu wierszy z tomu "To" Czesława Miłosza / Adam Dziadek // W: TKANINA : studia, szkice, interpretacje / pod red. Anny Węgrzyńiak i Tomasza Stępnia. - Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2003. - (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach ; nr 2191). - S. 242-255
54. OBRAZY i wiersze : z zagadnień interferencji sztuk w polskiej poezji współczesnej / Adam Dziadek. - Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2004. - 246 s. : il. ; 21 cm. - (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego ; nr 2258)
55. OD światła wszystko co żywe – umiera : gra światła z ciemnością w międzywojennych wierszach Czesława Miłosza / Zofia Zarębianka // Przegląd Powszechny. - 2008, nr 12, s. 110-120
56. ODCIENIE emigracji : Czapski – Miłosz – Cioran / Marcin Jauksz // Polonistyka. - 2006, nr 1, s. 28-33
57. OKO cyklonu [twórczość Cz. Miłosza] / Adam Zagajewski ; tł. z ang. Michał Rusinek // Zeszyty Literackie. - 2005, nr 3, s. 37-43
58. OSTATNIE "podróże" Miłosza [eseistyka z lat 1993-2003] / Aleksander Wójtowicz // Akcent. - 2005, nr 2, s. 133-136
59. OSTATNIE wiadomości z Ulro [twórczość Cz. Miłosza] / Ewa Bienkowska // Zeszyty Literackie. - 2003, nr 4, s. 54-64
60. OŻYWIĆ wyobraźnię : religijność nowoczesna według "Ziemi Ulro" Czesława Miłosza / Tomasz Jędrzejewski // Przegląd Powszechny. - 2010, nr 2, s. 73-81
61. PANTAGRUEL na wyspach XX wieku : (gra Czesława Miłosza, Aleksandra Wata i Hermanna Hessego z nieznanym łądem) / Magdalena Strzecka // Przegląd Humanistyczny. - 2003, nr 3, s. 49-64
62. PEJZAŻ jarmarczny - kreowanie świata przedstawionego : (na podstawie "Doliny Issy" Czesława Miłosza, filmowej adaptacji powieści, plakatów i fotosów z filmu) / Katarzyna Karska // Akcent. - 2001, nr 1/2, s. 236-242
63. PO stronie prawdy : o jednym ze słów używanych przez Miłosza / Marian Stala // Teksty Drugie. - 2001, nr 3/4, s. 18-26
64. PODRÓŻ syna marnotrawnego : o motywie romantycznym w "Trzech zimach" Czesława Miłosza / Ewa Kołodziejczyk // Pamiętnik Literacki. - 2001, z. 3, s. 135-169
65. POETA o poetach [twórczość Cz. Miłosza] / Jacek Łukasiewicz // Teksty Drugie. - 2001, nr 3/4, s. 57-71
66. POEZJE Czesława Miłosza / Bożena Chrzastowska. - Wyd. 3. - Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1998. - 215 s. ; 17 cm. - (Biblioteka Analiz Literackich ; 58). - ISBN 83-02-05110-1

67. POPULARNA twarz Ulro : o "Kulturze masowej" – antologii Czesława Miłosza / Ewa Kołodziejczyk // Teksty Drugie. - 2001, nr 3/4, s. 115-124
68. POTYCZKI Miłosza z litewskością / Marta Kowerko // Kresy. - 2008, nr 3, s. 129-137
69. PRZECIW poetom : dialog o poezji z Czesławem Miłoszem / Witold Gombrowicz ; wstęp Francesco M. Cataluccio ; [przeł. Barbara Piotrowska]. - Kraków : Znak, 1995. - 136 s. ; 14 cm. - ISBN 83-7006-433-7
70. PRZEMILCZANE... Miłosz czyta Orzeszkową / Beata Przymuszała // Polonistyka. - 2003, nr 8, s. 481-486
71. RECEPCJA poezji Czesława Miłosza w Ameryce / Bogdana Carpenter ; tł. Tomasz Żukowski // Teksty Drugie. - 2001, nr 3/4, s. 99-114
72. RELIGIA Miłosza / Michał Masłowski // Pamiętnik Literacki. - 2007, z. 4, s. 43-58
73. RELIGIJNE aspekty poezji Czesława Miłosza / Zofia Zarębianka // Przegląd Powszechny. - 2009, nr 6, s. 84-91
74. ROK myśliwego – doświadczanie wartości / Czesław Dziekanowski // Literatura. - 1992, nr 12, s. 4-6
75. ROSJA mentalna Miłosza / Zbigniew Kaźmierczyk // Teksty Drugie. - 2010, nr 5, s. 237-246
76. SŁOWA szukając na Campo di Fiori : Czesław Miłosz wobec kryzysu języka / Piotr Mitzner // Dialog. - 2010, nr 1, s. 100-103
77. SPÓR i dialog poetów : Herbert i Miłosz w świetle korespondencji / Maciej Nowak // Pamiętnik Literacki. - 2009, z. 2, s. 41-55
78. STANISŁAW Vincenz – Czesław Miłosz : krąg wzajemnej fascynacji i inspiracji / Marek Bernacki // Przegląd Powszechny. - 2009, nr 3, s. 67-83
79. SZEŚCIOLETNI, czułem grozę w kamiennym porządku świata : filozoficzno-teologiczne konteksty "Traktatu teologicznego" Czesława Miłosza / Jan Miklas-Frankowski // Ruch Literacki. - 2008, z. 4-5, s. 485-499
80. SZKIC do portretu artysty z czasów starości / Elżbieta Kiślak // Teksty Drugie. - 2001, nr 3/4, s. 91-98
81. TŁUMACZYŁ nam Pisma / Jerzy Szymik // Wiąż. - 2004, nr 10, s. 72-80
82. TOŻSAMOŚĆ postmigracyjna – przypadek (między innymi) Czesława Miłosza / Bożena Karwowska // Przegląd Humanistyczny. - 2005, nr 4, s. 1-12
83. TRAKTAT moralny: poezja jako "akt umysłu" / Joanna Zach // Teksty Drugie. - 2008, nr 5, s. 180-187
84. TRAKTAT poetycki Czesława Miłosza po angielsku w kontekście stereotypu (nie)prze-kładalności / Magda Heydel // Teksty Drugie. - 2003, nr 5, s. 152-165
85. TRAKTAT teologiczny i Tryptyk rzymski: próba porównania / Krzysztof Koehler // Arcana. - 2004, nr 6, s. 127-141
86. TRZY nieskończoności : o poezji Adama Mickiewicza, Bolesława Leśmiana i Czesława Miłosza / Marian Stala. - Kraków : Wydawnictwo Literackie, 2001. - 259 s. ; 20 cm. - ISBN 83-08-03170-6

87. UFNOŚĆ heretyka [Cz. Miłosz] / Anders Olsson // Teksty Drugie. - 2001, nr 3/4, s. 248-250
88. UPARTE trwanie baroku [Cz. Miłosz] / Jan Błoński // Teksty Drugie. - 2001, nr 3/4, s. 183-189
89. W JAKIMŚ sensie Miłosz był idealistą / Agnieszka Kosińska ; rozm. przepr. Emilia Kolinko, Tomasz Jędrzejewski, Katarzyna Grabarczyk // Przegląd Powszechny. - 2011, nr 1, s. 86-105
90. W OBRONIE Miłosza / Karin Choinski // Znak. - 2009, nr 7-8, s. 101-116
91. W OKNIE makowego domku : ("Świat, poema naiwne") / Anna Fiutek // Zeszyty Literackie. - 2001, nr 3, s. 112-113
92. W POSZUKIWANIU korzeni zła : Czesław Miłosz i rosyjscy myśliciele religijni / Monika Wójciak // Zeszyty Literackie. - 2006, nr 2, s. 96-101
93. WHITMAN "wielki realista" - Miłosza projekt portretu autorskiego / Marta Skwara // Teksty Drugie. - 2004, nr 4, s. 56-73
94. WIZJA wspólnej Europy w esejach Czesława Miłosza z lat 1931-1958 (zarys problematyki) / Grzegorz Zych // Ruch Literacki. - 2008, z. 1, s. 69-84
95. WYGNANIE jako los : głos Iwaszkiewicza w sprawie Miłosza / Robert Papieski // Twórczość. - 2001, nr 2, s. 121-140
96. WYMIAR etyczny i metafizyczny świadectwa w poezji Zbigniewa Herberta i Czesława Miłosza / Bogdana Carpenter // Teksty Drugie. - 2004, nr 6, s. 21-30
97. ZACHÓD słońca według Miłosza / Barbara Gronek // Polonistyka. - 2005, nr 1, s. 57-59
98. ŻYWIOŁ w sobie spreczny / Paweł Lisicki // Arcana. - 2002, nr 6, s. 34-42

Wykorzystanie twórczości Czesława Miłosza w nauczaniu

99. ANALIZA wybranych wierszy Czesława Miłosza : propozycja metodyczna dla zasadniczych szkół zawodowych / Henryk Gradkowski // Język Polski w Szkole Średniej. - 1993/1994, z. 4, s. 36-43
100. CÓŻ dziwnego, że rośli w tym kraju poeci? / Jolanta Malczewska // Język Polski w Szkole Średniej. - 1999/2000, nr 1, s. 32-37
101. CZESŁAW Miłosz jako tłumacz "Psalmów" : (kilka uwag na temat przekładu artystycznego w pracy polonisty) / Barbara Michałek // Wszystko dla Szkoły. - 2010, nr 11, s. 12-14
102. CZŁOWIEKA współczesnego kłopoty z tożsamością : eseje Czesława Miłosza jako propozycja kontekstu w edukacji licealnej / Aneta Żurowska // Nowa Poliszczyna. - 2008, nr 3, s. 20-25
103. CZY tylko poetycki obraz miast Europy? : Czesław Miłosz "Ojciec objaśnia" : (szkic interpretacyjny) / Tomasz Maciejewski // Język Polski w Szkole IV-VI. - 2004/2005, nr 4, s. 50-60

104. DAJ pewność, że trudziłem się na Twoją chwałę... : scenariusz poetycko-muzyczny poświęcony Czesławowi Miłoszowi / Barbara Wanda Jachimczak // Biblioteka w Szkole. - 2006, nr 11, s. 27-29
105. DOLINA Issy, czyli poznawanie Miłosza / M. Kamińska // Polonistyka. - 1992, nr 12, s. 599-605
106. DOLINA Issy Czesława Miłosza powrotem do korzeni : propozycja interpretacyjna dla IV klasy liceum i technikum / Kazimiera Zengel // Język Polski w Szkole Średniej. - 1993/1994, z. 1, s. 36-46
107. MIĘDZY hukiem a ciszą Apokalipsy - barwa, akustyka, koncepcja proroka : (cykl lekcji) [Apokalipsa św. Jana - a "Piosenka o końcu świata" i "Piosenka o porcelanie" Cz. Miłosza] / Grażyna Tomaszewska // Język Polski w Liceum. - 2004/2005, nr 3, s. 9-41
108. MIŁOSZ czytany w szkole / Bożena Chrzastowska // Polonistyka. - 2005, nr 1, s. 38-44
109. MIŁOSZ na ławie oskarżonych / Marcin Rychlewski // Polonistyka. - 2001, nr 4, s. 216-219
110. MIŁOSZ w oczach licealistów / Ewa Kołodziejczyk, Jan Zięba // Polonistyka. - 2002, nr 3, s. 170-174
111. MIŁOSZ wobec zła / Lidia Banowska // Polonistyka. - 2005, nr 1, s. 25-30
112. MIŁOSZOWE wejście w czasoprzestrzeń dzieciństwa : próba interpretacji filozoficzno-metafizycznej poezji Czesława Miłosza na przykładzie poematu „Świat” / Zofia Korzeńska // Język Polski w Szkole dla klas IV-VIII. - 1991/1992, z. 4, s. 3-17
113. MISTRZ pokonanej rozpacz, mistrz wysokiego stylu / Agata Stankowska // Polonistyka. - 2005, nr 1, s. 14-18
114. O CZŁOWIEKU, który rozślawił imię Polski na świecie : (propozycja metodyczna dla klasy: 4, 5 i 6 / Hanna Domańska // Język Polski w Szkole IV-VI. - 2004/2005, nr 3, s. 37-49
115. OBRAZ w pracy nad liryką [temat: Jakie egzystencjalne przesłanie zawarł Miłosz w wierszu "Piosenka na końcu świat"] / Beata Pelczar, Wojciech Pelczar // Język Polski w Szkole – gimnazjum. - 2000/2001, nr 4, s. 18-21
116. POLSKA w Europie [scenariusze lekcji j. polskiego, wykorzystujące utwory Cz. Miłosza: "Przypowieść o maku", "Z okna", "Ojciec objaśnia"] / Agnieszka Machocka, Sylwia Sowińska // Język Polski w Szkole IV-VI. - 2006/2007, nr 3, s. 51-59
117. POZYTYWNE wibracje, czyli lekcje z poezją Czesława Miłosza / Monika Wróbel // Polonistyka. - 2005, nr 1, s. 60-62
118. ROLA poety w tropieniu zła wyrządzonego bliźniemu : rozważ problem interpretując i analizując utwór "Który skrzywdziłeś" Czesława Miłosza / Agnieszka Kaczmarek // Wszystko dla Szkoły. - 2004, nr 3, s. 4-5

119. UNDE malum? : literackie "surowce wtórne" [twórczość Cz. Miłosza i T. Różewicza] / Alina Biała // *Polonistyka*. - 2001, nr 8, s. 472-475
120. W CIENIU "człowieka prostego" : porównawcza analiza wierszy Adama Ważyka "Rzeka" i Czesława Miłosza "Który skrzywdziłeś" / Jarosław Górnicki // *Polonistyka*. - 1996, nr 8, s. 547-549
121. WIELKI spełniony los : scenariusz poświęcony Czesławowi Miłoszowi : w setną rocznicę urodzin poety (30 czerwca 2011 r.) : przeznaczony dla uczniów gimnazjum / Barbara Wanda Jachimczak // *Biblioteka w Szkole*. - 2011, nr 2, s. 19-20
122. ZAPOMNIELI synku, o tobie : Czesław Miłosz "Ballada" / Halina Machulska // *Drama*. - 1996, z. 17, s. 18-20
123. ZAWSZE tęskniłem do formy bardziej pojemnej, która nie byłaby zanadto poezją ani zanadto prozą : scenariusz przedstawienia poświęconego twórczości Czesława Miłosza / Katarzyna Mazurek // *Poradnik Bibliotekarza*. - 2004, nr 10, s. 33-35

*Opracowała mgr Katarzyna Herich – nauczyciel bibliotekarz,
Wydział Informacji Bibliograficznej PBW w Katowicach.*

**INUGURACJA i ZAKOŃCZENIE
ROKU SZKOLNEGO (SCENARIUSZE IMPREZ SZKOLNYCH)
ZESTAWIENIE BIBLIOGRAFICZNE (W WYBORZE)**

Inauguracja roku szkolnego

1. BĘDĘ godnie reprezentował swoją szkołę : scenariusz na rozpoczęcie roku szkolnego / Zofia Wysocka // Wychowawca. - 2008, nr 7/8, s. 42-43
2. NIE trać głowy! : scenariusz słowno-muzyczny z okazji rozpoczęcia nowego roku szkolnego / Barbara Wanda Jachimczak // Biblioteka w Szkole. - 2005, nr 6, s. 17-18
3. POPOŁUDNIE z Helladą : scenariusz przedstawienia na rozpoczęcie roku szkolnego / Barbara Król-Adameczyk // W: SCENARIUSZE uroczystości szkolnych : szkoła podstawowa / pod red. Teresy Król. - Kraków : Rubikon, 2004. - S. 14-25
4. ROZPOCZĘCIE roku szkolnego // W: BEZ kapelusza : propozycje imprez dla teatryku szkolnego / Wiesława Machura. - Kielce : Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP, 1995. - S. 13-16
5. SCENARIUSZ uroczystości rozpoczęcia nowego roku szkolnego : “My – Pierwszaki – Ślubujemy!” : (nauczanie początkowe) / Jolanta Szejn // Częstochowski Biuletyn Oświatowy. - 2009, nr 3, s. 50-52
6. SZKOLNY kalejdoskop : inscenizacja na rozpoczęcie roku szkolnego / Jan Robak // W: SCENARIUSZE uroczystości szkolnych : szkoła podstawowa / pod red. Teresy Król. - Kraków : Rubikon, 2004. - S. 9-13
7. ŻEGNAJCIE wakacje – Witaj Szkoło / Ewa Tłuczkiewicz // W: SCENARIUSZE imprez szkolnych dla klas I-III / pod red. Ireny Służewskiej, Ireny Chyły-Szypułowej. – Kielce : Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP, 1995. - S. 5-10

Zakończenie roku szkolnego

1. CZARNO na białym [scenariusz uroczystości pożegnania klas 3 gimnazjum] / Robert Skorupa // Poradnik Bibliotekarza. - 2006, nr 4, s. 38-41
2. DO zobaczenia : scenariusz pożegnania uczniów klas VI / Bożena Flis // Biblioteka w Szkole. - 2002, nr 3, s. 25-26
3. EGZAMIN : scenariusz przedstawienia na zakończenie roku szkolnego / Ewa Gaweł // W: SCENARIUSZE uroczystości szkolnych : gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalne / pod red. Teresy Król. - Kraków : Rubikon, 2005. - S. 191-204
4. KONCERT życzeń dla nauczycieli i miłośników szkoły : (scenariusz uroczystości zakończenia roku) / Teresa Słowikowska // Nowa Szkoła. - 2008, nr 5, s. 46-50
5. KOPCIUSZEK : scenariusz inscenizacji szkolnej na zakończenie roku dla szkół średnich / Maria Szczygieł, Barbara Biegus // Biblioteka w Szkole. - 2002, nr 1, s. 15-18

6. NIE ma zwolnienia od myślenia: pożegnanie szkoły / Klemens Stróżyński // Język Polski w Szkole IV-VI. - 2001/2002, nr 3, s. 28-32
7. PO ten kwiat paproci : scenariusz słowno-muzyczny / Barbara Wanda Jachimczak // Biblioteka w Szkole. - 2004, nr 4, s. 32-33
8. PORA w rejs... : patent absolwenta : (scenariusz na uroczystość zakończenia szkoły podstawowej) / Monika Zdrojewska-Bielawska // Nowa Szkoła. - 2009, nr 3, s. 33-37
9. POWAŻNE zakończenie wesolej imprezy, czyli projekt mimo woli / Bożena Stróżyńska // Język Polski w Szkole IV-VI. - 2001/2002, nr 3, s. 28-32
10. POŻEGNANIE szkoły : scenariusz na zakończenie roku szkolnego dla uczniów gimnazjum / Bernadetta Skalska // Wychowawca. - 2007, nr 6, s. 28-29
11. RABCIO i Sapcio na wakacjach : scenariusz przedstawienia na zakończenie roku szkolnego / Urszula Olek // W: SCENARIUSZE uroczystości szkolnych : szkoła podstawowa / pod red. Teresy Król. - Kraków : Rubikon, 2004. - S. 131-137
12. ROZSTANIA, pożegnania... : pożegnanie maturzystów / Grażyna Śliwa // Wychowawca. - 2003, nr 7-8, s. 29-30
13. SCENARIUSZ pantomimy na zakończenie roku szkolnego w szkole ponadgimnazjalnej / Anna Krzyżanowska // Biblioteka w Szkole. - 2001, nr 4, s. 31-32
14. SCENARIUSZ uroczystości na zakończenie roku szkolnego i pożegnania przez klasę VI szkoły podstawowej / Edyta Przybylska // Częstochowski Biuletyn Oświatowy. - 2006, nr 2, s. 67-71
15. TAK jak w szkole – nigdy potem ci nie będzie... : (scenariusz na zakończenie roku) / Urszula Zdrojewska-Bielawska // Nowa Szkoła. - 2006, nr 4, s. 36-41
16. TO przywilej jest uczniowski! : scenariusz uroczystości na zakończenie nauki w gimnazjum / Władysława Czernik // Biblioteka w Szkole. - 2007, nr 5, s. 25-26
17. TRZECIOKLASISTÓW portret własny : scenariusz uroczystości zakończenia gimnazjum / Krystyna Małecka // Biblioteka w Szkole. - 2004, nr 4, s. 34-35
18. TRZY lata minęły jak jeden dzień... : scenariusz uroczystości pożegnania maturzystów / Danuta Rosiek // Wszystko dla Szkoły. - 2008, nr 7-8, s. 32-35
19. "W DROGĘ" : scenariusz na zakończenie nauki w gimnazjum / Iwona Molin, Krystyna Raszek // Wychowawca. - 2003, nr 6, s. 22-24
20. WIELKA sława to fakt / Maria Deczewska, Jolanta Sarnecka // Matematyka. - 2007, nr 5, s. 285-290
21. ZIELONE serce przyrody : scenariusz przedstawienia na zakończenie roku szkolnego / Jolanta Wielgosz // W: SCENARIUSZE uroczystości szkolnych : szkoła podstawowa / pod red. Teresy Król. - Kraków : Rubikon, 2004. - S. 131-137
22. ŻEGNAJ szkołę : scenariusz na pożegnanie ze szkołą uczniów klasy III gimnazjum / Agnieszka Sosin // Wychowawca. - 2004, nr 5, s. 26-27
23. ŻEGNAJ szkołę! Witajcie wakacje! : scenariusz na zakończenie roku szkolnego dla uczniów gimnazjum / Danuta Rosiek // Wychowawca. - 2008, nr 6, s. 25

24. ŻYCIE to nie teatr : scenariusz na zakończenie roku w gimnazjum / Urszula Zdrojewska-Bielawska // Nowa Szkoła. - 2002, nr 5, s. 34-38

*Opracowała mgr Agnieszka Stachów-Kielc – nauczyciel bibliotekarz,
PBW w Katowicach – Filia w Gliwicach.*

REGIONALIA

Jolanta Marcol*Miejska Biblioteka Publiczna w Katowicach – Filia nr 20***REGIONALNE CZWARTKI W BIBLIOTECE**

W Filii nr 20 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Katowicach od kilku lat odbywają się cykliczne imprezy pod hasłem *Czwartek w bibliotece*. Mają różnorodną tematykę, zależnie od tego, kto w nich uczestniczy. Były więc wernisaże wystaw, spotkania podróżnicze i hobbystyczne oraz występy osób i zespołów pielęgnujących śląską kulturę i tradycję, które cieszyły się największą popularnością. Na tej właśnie tematyce chciałam się zatrzymać, przybliżając niektóre spotkania cyklu.

Pierwszym śląskim akcentem, prezentowanym w ramach czwartkowych cykli organizowanych w naszej filii, był występ zespołu *Podlesianki*, który uświetnił spotkanie opłatkowe w bibliotece w 2002 r. Jest to zespół regionalny z Katowic-Podlesia. Panie posługują się żywą gwarą, w której opowiadają historie z własnego życia i wspomnień. Występują w autentycznych strojach śląskich i śpiewają znane i mniej znane pieśni śląskie. Jedynym mężczyzną w zespole jest pan, który akompaniuje im na akordeonie.

Panie z zespołu ubolewały nad brakiem młodego pokolenia do kontynuacji tej pięknej tradycji. Wnuki tylko do pewnego wieku dadzą się namówić do wspólnych występów, potem wciąga je moda na współczesną muzykę. Fakt ten potwierdzają wybory Młodzieżowego Ślązaka Roku w konkursie *Po naszymu czyli po Śląsku*, w którym udział dzieci jest tak liczny, że utworzono specjalną kategorię dziecięco-młodzieżową. Dwukrotnie gościliśmy w bibliotece laureatów tegoż właśnie konkursu. Pierwszym był 9-letni Szymek Wróbel z Mysłowic (laureat z 2008 r.), drugim – Dominika Graboś (laureatka z 2010 r.). Obydwoje przygotowała do konkursu pani Ilona Wróbel, nauczycielka z Mysłowic, mama Szymka. Trzeba przyznać, że mowa śląska bardzo zabawnie brzmi w wykonaniu dzieci. Jury konkursu też to widzi i docenia...

Oprócz dzieci występowali u nas również dorośli Ślązacy Roku. Podczas jednego z czwartkowych spotkań w 2008 r., gościliśmy pana Leszka Jęczmyka – Ślązaka Roku 2006, który opowiedział zgromadzonym o swojej przygodzie z konkursem. Przedstawił też zwyczajną opowieść o Burowcu, z którego pochodzi. Pan Leszek odwiedził nas ponownie w 2009 r., przybliżając tradycje związane ze zdobieniem pisanek i obrzędami wielkanocnymi na Śląsku. W związku z tym, że był wówczas świeżo po wycieczce do Parlamentu Europejskiego, podzielił się z nami swoimi wrażeniami z Brukseli, gdzie wraz z innymi sławnymi Ślązakami promował włączenie Stadionu Śląskiego w Chorzowie do rozgrywek związanych z Mistrzostwami Europy w Piłce Nożnej 2012. Udał się tam na zaproszenie Jana Olbrychta – posła do Parlamentu Europejskiego.

W lutym 2010 r. odwiedziła nas natomiast pani Gabriela Kuc, laureatka konkursu *Po naszymu czyli po śląsku* z 2009 r. Zachęcała wszystkich do krzewienia kultury naszego regionu, opowiadała o pracy nad swoją książką i oczywiście zaprezentowała monologi z konkursu. Nikt wówczas nie przypuszczał, że ta pogodna kobieta zmagała się ze śmiertelną chorobą...

Warto też wspomnieć o zespołach muzycznych, które gościły w naszej filii. Jednym z nich był Zespół Akordeonistów *Katowice-Kleofas*. Założyciel i twórca programowy zespołu, Stanisław Wodnicki – muzyk i folklorysta, wychowawca wielu akordeonistów, muzyków i animatorów kultury – spełnia ważną rolę kulturotwórczą w Katowicach-Bogucicach. Jego zespół występuje w strojach śląskich i górniczych, pięknie się prezentuje, grając, tańcząc i śpiewając popularne pieśni śląskie. Z Kosztów – dzielnicy Mysłowic – pochodzi natomiast Zespół Folklorystyczny *Kosztowioki*, który prowadzi pani Krystyna Gomółka. W zespole tym występuje m.in. wspomniana już wcześniej pani I. Wróbel. Koncert ten był jedną wielką biesiadą, która zintegrowała wszystkich jego uczestników.

Dużym zainteresowaniem cieszyło się także spotkanie literackie z panią Anna Krzyż-Pastuszko – katowicką poetką oraz prezentacja przygotowana przez panie Gabrielę Jeżak i Teresę Szakiel, które przybyły do naszej filii ze swoim kolorowym rękodziełem. Pani Gabriela wystąpiła w stroju śląskim z dzielnicy Piotrowice, który własnoręcznie uszyła i uświadomiła nam, że nie ma jednolitego stroju śląskiego. Każda dzielnica, każdy region wnosi bowiem do niego swoje charakterystyczne elementy.

Na przestrzeni kilku lat gościło w naszej filii wiele ciekawych osób, które wnoszą swój wkład w popularyzację śląskiej tradycji. Spotkania te pokazały, ile dobra kulturowego istnieje w naszym sąsiedztwie, a ich uczestnicy mieli okazję przekonać się, że stereotypowe, negatywne wyobrażenia na temat Górnego Śląska i gwary często są mocno przesadzone.

*Jolanta Marcol – bibliotekarz,
Filia nr 20 MBP w Katowicach.*

Z RELACJI UCZESTNIKA

Anna Marcol*Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach***BEZPŁATNE PROGRAMY KOMPUTEROWE I APLIKACJE WSPOMAGAJĄCE
PRACĘ NAUCZYCIELA BIBLIOTEKARZA
RELACJA ZE SZKOLEŃ ZORGANIZOWANYCH PRZEZ
SEKCJĘ BIBLIOTEK PEDAGOGICZNYCH I SZKOLNYCH PRZY ZARZĄDZIE GŁÓWNYM SBP**

Dokonująca się na naszych oczach rewolucja w technice dotyka także sferę oświaty. Podążanie za jej rozwojem jest niezbędne, zwłaszcza w utrzymaniu kontaktu z uczniem i młodym czytelnikiem, dla których nowoczesne źródła informacji oraz kontakt z komputerem są częścią ich „kulturowej” tożsamości.

Problematyce zastosowania mniej znanych programów komputerowych i dodatków, które doskonale sprawdzają się w edukacji, poświęcono dwa spotkania szkoleniowe Sekcji Bibliotek Pedagogicznych i Szkolnych przy Zarządzie Głównym Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich – w 2010 i 2011 r. Szkolenia te zostały przeprowadzone przez pracowników Ośrodka Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów w Warszawie.

Uczestnicy ubiegłorocznego spotkania sprawozdawczo-szkoleniowego (19-20 listopada 2010 r.) wzięli udział w warsztatach prowadzonych przez panią Hannę Basaj nt. *Tworzenie multimedialnych pomocy dydaktycznych*, podczas których zostali zapoznani z obsługą takich programów, jak HotPotatoes i PhotoStory. Natomiast marcowe spotkanie Sekcji (10-12 marca 2011 r.), poświęcono usługom oferowanym w ramach Live@edu oraz innym programom i aplikacjom firmy Microsoft, przydatnym w codziennej pracy nauczycieli i bibliotekarzy.

Poniżej znajdują Państwo informacje dotyczące wybranych programów i dodatków, prezentowanych podczas wspomnianych szkoleń, które w celach edukacyjnych można wykorzystywać bezpłatnie.

Tworzenie interaktywnych testów i quizów

Poszukując nowych metod pracy z uczniem i czytelnikiem warto zwrócić uwagę na program HotPotatoes [1], firmy Half-Baked Software Inc. [2]. Jest on przyjazny w obsłudze i pozwala na tworzenie interaktywnych ćwiczeń, wyświetlanych w przeglądarce internetowej, którymi można urozmaicać lekcje szkolne i zajęcia biblioteczne.

Na program HotPotatoes składa się pięć podstawowych modułów. Każdy z nich jest przeznaczony do tworzenia innego rodzaju testów:

- quizów z pytaniami różnego typu (JQuiz),
- tekstów z lukami (JClose),
- krzyżówek (JCross),
- rozsypanek literowych, wyrazowych, graficznych (JMix),

- zadań związanych z porządkowaniem i dopasowywaniem wyrazów lub elementów graficznych (JMatch) [3].

Osoba przygotowująca ćwiczenia może zdefiniować odpowiednie reakcje dla każdej odpowiedzi prawidłowej i nieprawidłowej oraz określić czas, przewidziany na ich wykonanie. Nauczyciel może także pozwolić uczniom na korzystanie ze wskazówek i podpowiedzi oraz ustalać rodzaj oceny – po każdym wykonanym zadaniu lub po zakończeniu całego testu.

Twórcy programu zadbali ponadto o jego stronę estetyczną, ponieważ do każdego ćwiczenia można dołączać fotografie z pliku oraz dowolnie ustalać kolorystykę strony. Liczba pytań, haseł w krzyżówkach czy uzupełnianych luk jest nieograniczona, a ze względu na możliwość uzupełniania zadań wykresami i wzorami matematycznymi, program ten można także wykorzystywać do opracowywania testów z przedmiotów ścisłych.

Montowanie i edytowanie filmów

Jednym z najprostszych narzędzi do montażu i edycji amatorskich filmów wideo lub pokazów zdjęć, jest aplikacja Windows Live Movie Maker [4]. Umożliwia ich wzbogacanie o podkład muzyczny, narrację, tytuły i napisy końcowe, różnego rodzaju przejścia i efekty specjalne, np. związane ze zmianą kolorystyki slajdów.

Przygotowanie filmu ze zbioru fotografii zapewnia także program Windows Photo Story 3 [5]. Podobnie, jak Windows Live Movie Maker pozwala na ich „ożywienie”, poprzez dodanie ruchu, muzyki, narracji oraz przejść i efektów przybliżania i kadrowania. Przygotowane w ten sposób filmiki można dołączyć do prezentacji multimedialnej lub rozpowszechnić za pośrednictwem strony internetowej oraz serwisów społecznościowych.

Nagrywanie narracji

Podczas lekcji szkolnych i konferencji coraz częściej wykorzystywane są projekcje multimedialne w programie MS PowerPoint, które są uzupełnieniem różnego rodzaju wystąpień publicznych. Tego typu prezentacje sprawdzają się także jako materiał do publikacji, umieszczany w Internecie lub na płytach CD. W tym drugim przypadku warto dodać do slajdów słowny komentarz, nagrany za pośrednictwem Community Clips [6] – bezpłatnego dodatku do pakietu MS Office, oferowanego przez firmę Microsoft Office Labs. Dodatek ten jest prostym rejestratorem nagrań wideo, za pośrednictwem którego można przechwycić czynności w oknie aplikacji, na całym ekranie lub w jego fragmencie, co też pozwala na nagrywanie różnego rodzaju instrukcji, np. obsługi katalogu online na stronę internetową biblioteki. Nie stwarza jednak żadnych możliwości edycyjnych, dlatego do jego obróbki niezbędne są inne programy, np. Windows Live Movie Maker.

Konstruowanie trójwymiarowych scen

Nowatorskim projektem, oferowanym przez firmę Microsoft, jest Photosynth [7], który pozwala na osiągnięcie zupełnie nowej jakości podczas prezentacji zdjęć. Pobierając z ich kolekcji próbki powtarzających się, charakterystycznych dla nich punk-

tów tworzy bowiem trójwymiarowe sceny. Nawigacja po galerii odbywa się za pomocą kontrolki w głównym module programu oraz menu skupionym w postaci liścia. Fotografie można przybliżać i oddalać, a także obracać. Po najechaniu kursorem myszy wybranego fragmentu sceny 3D ujrzymy podgląd danego obszaru w postaci konkretnej fotografii [8].

Program ten jest przydatny do dokumentacji wystaw, spotkań i wycieczek. Może być także ciekawym sposobem na uatrakcyjnienie lekcji szkolnych i zajęć bibliotecznych, ponieważ w witrynie <http://photosynth.net/> udostępniono wiele gotowych projektów, przygotowanych przez jej użytkowników. Dotyczą one różnorodnej tematyki. Liczne galerie udostępniono pod hasłem „library”, co pozwala na udanie się z uczniami w wirtualną podróż po znanych bibliotekach świata, takich jak Biblioteka Kongresu w Waszyngtonie czy British Library w Londynie.

PRZYPISY:

- [1] Bezpłatne szkolenie e-learningowe z podstaw obsługi programu HotPotatoes oferuje Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna im. Karola Wojtyły w Elblągu. Zob.: <http://moodle.wmbp.edu.pl/> [dostęp: 27.04.2011].
- [2] Plik programu HotPotatoes można pobierać ze strony <http://hotpot.uvic.ca/>. Na stronach <http://hojnacki.net/content/view/71/56/> i <http://www.hotpotatoes.prv.pl/> udostępniono natomiast pliki polonizacyjne [dostęp: 26.04.2011].
- [3] Scalenie tych pięciu elementów jest możliwe za pośrednictwem opcji The Masher, dostępnej w odpłatnej wersji programu.
- [4] Program Windows Movie Maker 2011 można pobrać ze strony: <http://explore.live.com/windows-live-movie-maker?os=other> [dostęp: 26.04.2011].
- [5] Program Windows Photo Story 3 można pobrać ze strony: <http://www.microsoft.com/poland/windowsxp/using/digitalphotography/photostory/default.mspx> [dostęp: 28.04.2011].
- [6] Aplikację CommunityClips można pobrać ze strony: <http://go.microsoft.com/fwlink/?LinkId=117503&project=Community%20Clips> [dostęp: 29.04.2011].
- [7] Zob.: <http://photosynth.net/> [dostęp: 29.04.2011].
- [8] D. Długosz, *Microsoft Photosynth*, „PC World” [on-line]. Dostępny w WWW: <http://www.pcworld.pl/artykuly/59156/Microsoft.Photosynth.html> [dostęp: 28.04.2011].

*Mgr Anna Marcol – nauczyciel bibliotekarz,
PBW w Katowicach.*

Barbara Czechowicz

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

BIBLIOTEKA W PRZESTRZENI EDUKACYJNEJ **FUNKCJE I WYZWANIA W XXI WIEKU**

W dniach 16-17 maja 2011 roku odbyła się konferencja *Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej. Funkcje i wyzwania w XXI wieku*, zorganizowana przez Bibliotekę Główną oraz Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Patronat honorowy nad konferencją objęli: JM Rektor Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, prof. dr hab. Michał Śliwa oraz Prezydent Miasta Krakowa prof. dr hab. Jacek Majchrowski. Konferencja skierowana była do bibliotekarzy szkolnych i pedagogicznych, pracowników naukowych instytutów informacji naukowej i bibliotekoznawstwa kształcących przyszłych bibliotekarzy, a jej celem było przedstawienie edukacyjnej roli współczesnych bibliotek jako placówek ustawicznego kształcenia oraz podkreślenie możliwości efektywnego zastosowania nowoczesnych narzędzi komunikacji społecznej w kształceniu przyszłych bibliotekarzy i aktywnych użytkowników bibliotek. Całość konferencji była podzielona na część plenarną i zajęcia w siedmiu sekcjach tematycznych:

1. Biblioteka i jej funkcje społeczno-edukacyjne.
2. E-learning. Nowoczesne formy kształcenia.
3. Kompetencje informacyjne pracowników i użytkowników informacji.
4. Technologie informacyjno-komunikacyjne w działalności bibliotek.
5. Nowy wymiar zawodu bibliotekarza.
6. Metody i narzędzia w pracy bibliotekarza.
7. Edukacyjna funkcja bibliotek.

Po powitaniu gości przez dyrektora Biblioteki Głównej UP, dr Stanisława Skórkę, referat wprowadzający *Biblioteki publiczne i szkolne w edukacji społecznej* wygłosił prof. dr hab. Marcin Drzewiecki, który podkreślił rolę bibliotek publicznych i szkolnych w procesie edukacji społecznej we wszystkich swoich działaniach: informacyjnych, kulturalnych, oświatowych i dydaktycznych, w udostępnianiu i przechowywaniu zbiorów, w promocji swoich placówek i swojego regionu. Prof. UJ dr hab. Wiesław Babik w wykładzie *Nowe wymiary kultury informacyjnej w XXI wieku* przybliżył uczestnikom nowe wymiary kultury informacyjnej w trzecim tysiącleciu, takie jak: ekologia informacji, zarządzanie informacją i wiedzą, budowanie zaufania do informacji i wiedzy, etyka informacyjna oraz sposoby jej kształtowania w przestrzeni edukacyjnej. Wymiary te powinny stanowić swoistego rodzaju katalizatory permanentnej edukacji na każdym szczeblu kształtowania kultury, prowadzonej przez ośrodki kształcenia bibliotekarzy, jak i biblioteki.

Dr Stanisław Skórka z kolei, w swoim wystąpieniu *Biblioteka akademicka wobec wyzwań nowej generacji użytkowników*, zwrócił uwagę na konieczność definiowania na nowo funkcji i usług biblioteki w związku z obsługą użytkowników będących rówieśnikami Internetu. Jest to młodzież, która dojrzewała w świadomości

nieskrępowanego dostępu do informacji, najczęściej korzystając z *Google* czy *Wikipedii*. Jest to pokolenie multimedialne, „generacja Google” i dla takiego użytkownika biblioteka musi przygotować ofertę, zapewniając możliwość nie tylko wypożyczenia książki, ale także dostęp do zasobów elektronicznych w bibliotece i poza nią oraz stałe utrzymywanie usług informacyjnych na wysokim poziomie.

Dr hab. Katarzyna Materska (Sekcja 1) w swoim referacie *Różnorodność przestrzeni edukacyjnej bibliotek – na przykładach bibliotek amerykańskich i skandynawskich* podkreśliła współczesną rolę biblioteki – aktywnego elementu przestrzeni publicznej. Biblioteka to tradycyjna i cyfrowa, bezpieczna i bezpłatna przestrzeń dla różnych grup użytkowników, nie tylko tych statutowych, ale także całej społeczności lokalnej, środowisk marginalizowanych, takich jak osoby starsze, imigranci, niepełnosprawni, bezrobotni. Biblioteczna przestrzeń ma przyciągać te środowiska, być atrakcyjna, zachęcać do nauki, zdobywania wiedzy. Na przykładzie kilku bibliotek amerykańskich i skandynawskich pokazano ciekawe propozycje funkcjonowania bibliotek w obszarze działań edukacyjnych.

Mgr Joanna Dziak (Sekcja 2) w wystąpieniu *Zasoby wiedzy o e-learningu – propozycje dla bibliotekarzy* przybliżyła problematykę związaną z tworzeniem szkoleń e-learningowych przez bibliotekarzy, taką jak: przygotowanie teoretyczne z zakresu psychologii, pedagogiki i dydaktyki mediów, umiejętne posługiwanie się różnorodnymi środkami technicznymi: platformami edukacyjnymi, informatycznymi narzędziami do obróbki tekstu, obrazu, dźwięku. Prelegentka wskazała możliwości zdobywania umiejętności koniecznych do skutecznego stosowania zdalnej edukacji: kursy w ramach studiów wyższych, szkolenia tradycyjne i on-line, blogi, wortale i serwisy społecznościowe oraz przydatną literaturę, m.in. czasopisma elektroniczne i konferencje. Źródła te mogą w istotny sposób ułatwić zdobycie wiedzy koniecznej do tworzenia szkoleń internetowych, aktualizowanie posiadanej wiedzy i włączenie się w nurt kształtowania e-learningu.

Tematykę tworzenia szkoleń e-learningowych dla użytkowników bibliotek poruszały także panie: mgr Iwona Sagan i mgr Justyna Waluś w wystąpieniu *Od „przysposobienia bibliotecznego” do „e-szkolenia” – badania ankietowe*, dr Ewa J. Kurkowska w referacie *E-learning w działalności dydaktycznej bibliotek polskich publicznych uczelni akademickich i medycznych* oraz mgr Anna Szelağ w referacie *Przekroczyliśmy granicę wirtualnego świata – nowy wymiar edukacyjnej działalności Warmińsko-Mazurskiej Biblioteki Pedagogicznej w Elblągu*. Przedstawiono stopień wykorzystania szkoleń e-learningowych w bibliotekach akademickich, zaprezentowano formy szkoleń i stosowane rozwiązania techniczne, zakres tematyczny oraz wyniki badań ankietowych wśród studentów nt. odbioru tej formy kształcenia. Natomiast mgr Izabela Rudnicka w wystąpieniu *Biblioteczna blogosfera – nowa przestrzeń edukacyjna i nowa jakość postrzegania biblioteki*, zachęcała do wykorzystywania możliwości narzędzi Web 2.0 (w tym blogów) do zmian w nauczaniu on-line, w szczególności w projektach e-learningowych.

W sekcji 4 mgr Bogumiła Celer w referacie *Wpływ portali społecznościowych na kreowanie nowoczesnego wizerunku bibliotek pedagogicznych*, mgr Anna Zawadzka w odczycie nt. *Technologie Web 2.0 w komunikacji biblioteki z użytkownikami* oraz dr Renata Malesa w prelekcji *Nowe formy komunikacji z użytkownikiem*

biblioteki publicznej i uniwersyteckiej – podobieństwa i różnice, przedstawiły możliwości wykorzystania nowoczesnych środków komunikowania się z czytelnikiem na przykładzie swoich bibliotek. Takie formy komunikowania przyczyniają się do promowania biblioteki i jej zbiorów, ułatwiają przekazywanie informacji czytelnikom, wzbogacają ofertę biblioteki, rozwijają zawodowo bibliotekarzy.

W wystąpieniu *Od użytkownika biblioteki do bibliotekarza-przewodnika* mgr Katarzyna Regulska próbowała odpowiedzieć na pytanie, jakie problemy stoją na drodze przygotowania bibliotekarza do roli przewodnika we współczesnym świecie informacji i wiedzy, roli kogoś, kto pomaga odnajdywać informacje oraz je porządkować i zarządzać nimi. Jest wiele barier po stronie samych bibliotekarzy. Najważniejsze z nich, to: problemy z obsługą baz danych, nieznajomość języka angielskiego, brak środków na szkolenia, niechęć do zmian.

Nowatorską formę pracy biblioteki przedstawiła mgr Monika Hałasz-Cysarz z Uniwersytetu Warszawskiego. W referacie *Noc w Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego, czyli sesja egzaminacyjna w pełni* zaprezentowano akcję *Noc w BUW*. Polegała ona na tym, że w trakcie sesji egzaminacyjnej biblioteka była otwarta nie 12, ale aż 20 godzin na dobę. Godzinę zamknięcia z 21.00 przesunięto na 5.00 rano, kiedy to odjeżdża spod biblioteki pierwszy poranny autobus. Rok 2011 jest kolejnym już, w którym liczba studentów korzystających z tej formy usług bibliotecznych zwiększyła się w porównaniu z poprzednim. W referacie autorka przedstawiła powody zorganizowania tej akcji oraz jej przebieg i opinie użytkowników. Pozytywny odbiór tej formy wspierania edukacji może zachęcić inne biblioteki do podejmowania podobnych inicjatyw.

Podsumowując konferencję dr Stefan Kubów podkreślił, że:

- Biblioteki nie tylko mieszczą się w przestrzeni edukacyjnej XXI wieku, ale same są taką przestrzenią.
- Biblioteki kształcą użytkowników, ale też same się uczą.
- Bibliotekarze są najważniejszym ogniwem przekazywania nowości użytkownikowi.
- Biblioteki coraz śmielej wychodzą poza swoją dotychczasową publiczność.
- Biblioteki są otwarte w coraz większym zakresie stosując nowe usługi, poszerzając krąg odbiorców.
- Biblioteki w pełnym zakresie włączają się w nurt społeczeństwa informacyjnego przygotowując użytkowników do kształcenia się przez całe życie.

Konferencja wpisana była w program obchodów 65-lecia powstania Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie.

Dodatkową atrakcją dla uczestników konferencji był w pierwszym dniu obrad wieczór artystyczny w „Piwnicy pod Baranami”.

*Mgr Barbara Czechowicz – nauczyciel bibliotekarz,
Czytelnia PBW w Katowicach.*

Magdalena Borowska

Miejska Biblioteka Publiczna w Katowicach

GŁOŚNO O KSIĄŻKACH – HAPPENING MIEJSKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W KATOWICACH

Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich został ustanowiony przez UNESCO w 1995 r. Jego celem jest promocja czytelnictwa, edytorstwa i ochrony własności intelektualnej prawem autorskim.

Tradycja tego święta wywodzi się z Katalonii, skąd pochodzi zwyczaj obdarowywania się książkami i czerwonymi różami w dniu śmierci Świętego Jerzego – 23 kwietnia. Pierwsze obchody święta książki zorganizował, w 1926 r., wydawca Vicente Clavel Andrés. 23 kwietnia to także symboliczna data dla światowej literatury. W tym dniu zmarli m.in. Miguel de Cervantes, William Shakespeare i Inca Garcilaso de la Vega.

Z okazji tegorocznych obchodów Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich, który świętowano 26 kwietnia, Miejska Biblioteka Publiczna w Katowicach zorganizowała w centrum Katowic happening pod hasłem *Głośno o książkach*. Na przechodniów czekała niespodzianka w postaci straganu z książkami, które można było otrzymać w prezencie po uprzednim głośnym przeczytaniu wybranego przez siebie fragmentu. Zgodnie ze zwyczajem rozdawano czerwone róże – symbol święta, otrzymane w darze od sponsorów – katowickich kwiaciarni. Ponadto, w otoczeniu kamer telewizyjnych i mikrofonów radiowych, bibliotekarze rozmawiali z przechodniami o książkach, promowali imprezy biblioteczne i zapraszali do wspólnego świętowania. Fotorelację z happeningu można znaleźć na Facebook'u pod adresem: <http://www.facebook.com/pages/Miejska-Biblioteka-Publiczna-w-Katowicach/273989833676>.

Obchodom Światowego Dnia Książki towarzyszyły liczne imprezy i konkursy, zorganizowane w wybranych filiach MBP, m.in. bookcrossing, konkurs fotograficzny oraz panel dyskusyjny na temat kształtowania się współczesnej formy książki *Od rękopisu do wydruku*, z udziałem członków Śląskiego Klubu Fantastyki. Szczegółowe relacje z tych imprez znajdują się na blogach naszych filii, do których linki udostępniono na stronie www.mbp.katowice.pl.

*Mgr Magdalena Borowska – bibliotekarz,
Dział Metodyki, Analiz i Promocji MBP w Katowicach.*

BIBLIOTEKA POLECA

Katarzyna Czapla-Durska*Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach*

Nie myśl, że książki znikną / Jean-Claude Carrière, Umberto Eco ; wywiad przeprowadził Jean-Philippe de Tonnac ; przeł. Jan Kortas. - Warszawa : Wydawnictwo W.A.B., 2010. - 277, [3] s. ; 21 cm. - (Seria z Wagą). - ISBN 978-83-7414-870-2

Książka stanowi zapis rozmowy, którą Jean-Philippe de Tonnac przeprowadził z dwoma wybitnymi intelektualistami: Umberto Eco oraz Jean-Claude Carrière. Rozmówcy poruszają przede wszystkim problem nurtujący wielu bibliotekarzy – kwestię miejsca i przyszłości książki we współczesnym świecie. Czy w erze gwałtownego rozwoju mediów, Internetu, e-czytników i coraz doskonalszych nośników danych jest miejsce i popyt na zadrukowane kartki? Autorzy książki już w tytule postawili tezę, która mówi o tym, iż słowo drukowane przetrwa czasy rewolucji cyfrowej. Umberto Eco w wielu swych poprzednich publikacjach pisał, iż książki w swej tradycyjnej formie przeszły zwycięsko próbę czasu. Jean-Claude Carrière – podając ciekawe przykłady ze świata filmu – pokazuje, iż nieustanna rewolucja techniczna nie przekreśla odwoływania się do pierwotnych form konstrukcji dzieła.

Prowadzona rozmowa niejednokrotnie schodzi na tematy poboczne, dotyczy na przykład rozważań nad rolą ludzkiej pamięci w dobie rewolucji cyfrowej. Autorzy poruszają ważne kwestie dotyczące Internetu: hierarchizację, selekcję, weryfikację oraz wiarygodność źródeł. Podkreślają, iż era globalizacji wymaga wyjątkowego krytycyzmu odbiorców. Ponieważ autorów łączy pasja bibliofilska, mamy możliwość poznania kilku ciekawych historii z życia prawdziwych kolekcjonerów, autorzy zdradzają również swoje największe marzenia bibliofilskie. Jeden z rozdziałów poświęcony został... głupocie! Czytelnik ma możliwość prześledzenia tego zjawiska w kulturze. Autorzy śledzą paradoksy umysłu i ludzkiej wyobraźni.

W książce omówiono również, aktualne i dla nas, zjawisko cenzury. Jean-Claude Carrière stawia tezę, iż całkowita cenzura jest dziś – na szczęście – niemożliwa do wprowadzenia. I jest to, jego zdaniem, zdobycz współczesnej cywilizacji. W rozdziale „Książki, których nie czytaliśmy” autorzy przekonują, że nie musimy mieć wyrzutów sumienia z powodu posiadania książek nieprzeczytanych, które przyrównane zostały do najszlachetniejszych trunków. Ilu z nas przeczytało całą Biblię? Człowiek czytający nie musi też hołdować „manii nowości”, a w wyborze lektur powinien kierować się niezbędnym krytycyzmem lub opinią ekspertów. Tak o bibliotece mówi Jean-Claude Carrière: *W wielkich bibliotekach publicznych zawsze urzekła mnie ta zielona świetlista półkula rysująca jasny krąg, w którym znajdowała się książka. Czytając tę, którą wybrałem, czuję jednocześnie, że mam niemal w zasięgu ręki wszystkie książki świata. Dlatego unikam nowoczesnych bibliotek, w których panuje atmosfera chłodu, anonimowości i w ogóle nie widzi się książek. Zupełnie zapomnieliśmy, że biblioteka może być czymś pięknym.*

Książka ta, to coś więcej niż zapis rozmowy. To wyraz głębokiej refleksji nad tym, co nas otacza.

*Mgr Katarzyna Czapla-Durska – nauczyciel bibliotekarz,
kierownik Wypożyczalni PBW w Katowicach.*

**PEDAGOGICZNA BIBLIOTEKA WOJEWÓDZKA
im. Józefa Lompy**

*ul. kard. S. Wyszyńskiego 7, 40-132 Katowice
tel. 32 258-57-84, 32 258-38-38, fax 32 258-18-15
e-mail: biblioteka@pbw.katowice.pl*

Godziny otwarcia:

WYPOŻYCZALNIA

*poniedziałek – piątek 9.00 – 19.00
sobota 8.00 – 14.00*

CZYTELNIA

*poniedziałek – piątek 8.00 – 19.00
sobota 8.00 – 14.00*

INTERNETOWE CENTRUM INFORMACJI MULTIMEDIALNEJ

*poniedziałek, wtorek, piątek 9.00 – 15.00
środa, czwartek 9.00 – 17.00*

**WYDZIAŁ ZBIORÓW SPECJALNYCH
– ZBIORY AUDIOWIZUALNE**

*poniedziałek, środa, piątek 8.00 – 14.30
wtorek, czwartek 10.00 – 17.00*

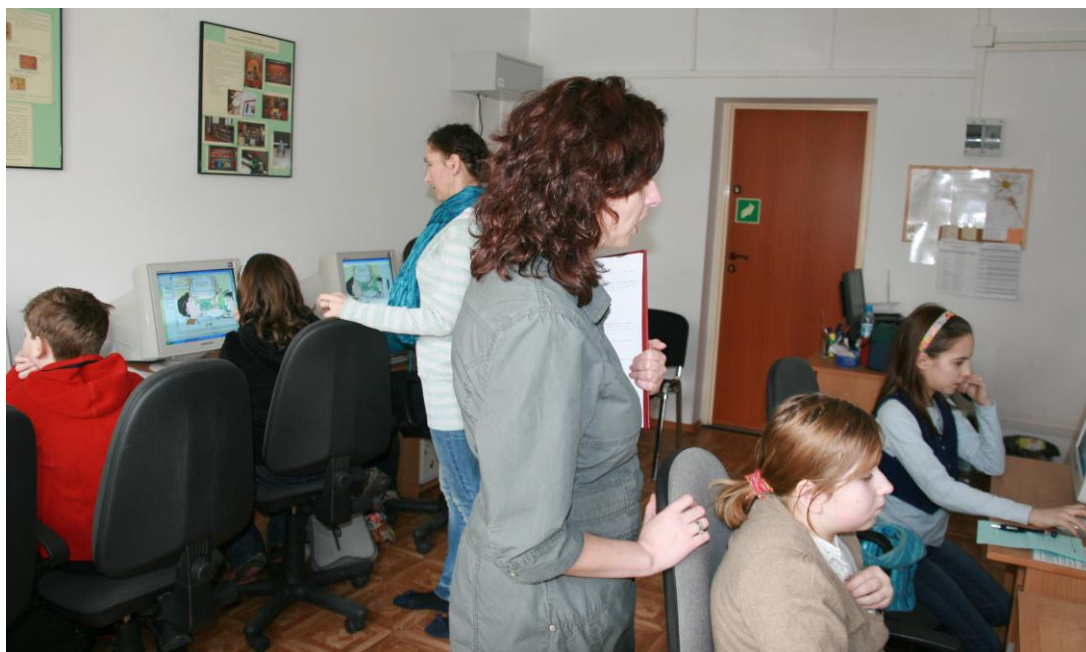
WYDZIAŁ INFORMACJI BIBLIOGRAFICZNEJ

poniedziałek – piątek 8.00 – 15.00

**WYDZIAŁ INSTRUKTAŻOWO-METODYCZNY
EDUKACJI REGIONALNEJ**

poniedziałek – piątek 7.30 – 11.00

Dzień Bezpiecznego Internetu w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. J. Lompy w Katowicach

Fot. A. Zielińska

Fot. A. Zielińska